

KONSTYTUCJA WĘGIER

Redakcja
Alexandra Dusza

Tłumaczenie
Alexandra Dusza
Joanna Chodorowska
Alicja Dąbrowska
Agnieszka Kądziela
Grzegorz Pakowski
Maciej Sagata
Magdalena Słomska
Monika Winiecka

Wersja elektroniczna
Maciej Sagata

Konstytucja Węgier

(25 kwietnia 2011 r.)

Boże, nie szcędź Węgrom łask!

DEKLARACJA NARODOWA

My, CZŁONKOWIE NARODU WĘGIERSKIEGO, odpowiedzialni za każdego Węgra, wraz z początkiem nowego tysiąclecia oświadczamy, co następuje:

Jesteśmy dumni z tego, że przed tysiącem lat nasz król Stefan I Święty osadził Państwo Węgierskie na trwałych fundamentach i uczynił naszą Ojczyznę częścią chrześcijańskiej Europy.

Jesteśmy dumni z naszych przodków walczących o wolność, niepodległość i przetrwanie naszego kraju.

Jesteśmy dumni z wybitnego dorobku intelektualnego Węgrów.

Jesteśmy dumni z tego, że nasz lud przez stulecia walczył w obronie Europy i dzięki talentowi oraz pracowitości pomnażał wspólne dobra.

Uznajemy ważną dla zachowania naszego Narodu rolę chrześcijaństwa. Szanujemy różne tradycje religijne naszego kraju.

Przyrzekamy, że będziemy strzec jedności duchowej i intelektualnej naszego Narodu, rozbitej w zawierusze minionego stulecia.

Żyjące na Węgrzech mniejszości narodowe są częścią węgierskiej wspólnoty politycznej i współuczestniczą w tworzeniu państwa.

Zobowiązujemy się pielęgnować i chronić nasze dziedzictwo, unikalny język, węgierską kulturę, języki i kultury mniejszości narodowych zamieszkujących Węgry oraz dobra natury i dzieła człowieka w Kotlinie Naddunajskiej. W poczuciu odpowiedzialności przed naszymi potomkami, z rozwagą korzystamy z materialnych, intelektualnych i naturalnych zasobów naszego kraju, aby zapewnić przyszłym pokoleniom odpowiednie warunki do życia.

Wierzymy, że nasza narodowa kultura w istotny sposób wzbogaca różnorodność kulturową wspólnoty europejskiej.

Szanujemy wolność i kulturę innych ludów, dążymy do współpracy ze wszystkimi narodami świata.

Uznajemy, że podstawą istnienia ludzkiego jest godność ludzka.

Uznajemy, że wolność jednostki może powstać tylko we współpracy z innymi ludźmi.

Uznajemy, że ramami instytucjonalnymi państwa są rodzina i Naród, a najwyższymi wartościami w obrębie naszej wspólnoty są wiara, miłość i wierność.

Uznajemy, że siłą wspólnoty i podstawą godności każdego człowieka jest praca, dzieło ludzkiego ducha.

Uznajemy powinność niesienia pomocy pokrzywdzonym i ubogim.

Uznajemy, że wspólnym celem obywateli i państwa jest zapewnienie każdemu godnego życia, bezpieczeństwa, porządku, sprawiedliwości i wolności.

Uznajemy, że władza ludu urzeczywistnia się tylko tam, gdzie państwo służy obywatelom i, nie nadużywając władzy, sprawuje pieczę nad sprawiedliwym oraz bezstronnym rozwiązywaniem konfliktów.

Szanujemy dorobek naszej historycznej konstytucji i Świętą Koronę, która ucieleśnia konstytucyjną ciągłość Państwa Węgierskiego i jedność Narodu.

Nie uznajemy zawieszenia naszej historycznej konstytucji, spowodowanego obcą okupacją, oraz przedawnienia niehumanitarnych zbrodni przeciwko Narodowi i obywatelom węgierskim, dokonanych pod rządami dyktatur narodowosocjalistycznych i komunistycznych.

Nie uznajemy komunistycznej konstytucji z 1949 roku i uważamy ją za nieważną, ponieważ była podstawą działania komunistycznego reżimu.

Zgadza się z posłami pierwszego wolnego Zgromadzenia Narodowego, którzy w swojej pierwszej uchwale orzekli, że źródłem naszej dzisiejszej wolności jest rewolucja 1956 roku.

Za datę przywrócenia utraconej w dniu 19 marca 1944 roku suwerenności naszej Ojczyzny uważamy dzień 2 maja 1990 roku, kiedy w wolnych wyborach wyłoniono przedstawicielstwo Narodu. Dzień ten uznajemy za początek nowej demokracji i nowego porządku konstytucyjnego naszej Ojczyzny.

Uznajemy, że po kilku dekadach wieku dwudziestego, które doprowadziły do upadku moralności, istnieje nieodzowna potrzeba odnowy duchowej i intelektualnej.

Pokładamy ufność we wspólnie kształtowanej przyszłości, w młodym pokoleniu wypełniającym swe posłannictwo. Wierzimy, że nasze dzieci i wnuki swoimi zdolnościami, wytrwałością i siłą duchową znów uczynią Węgry wielkimi.

Podstawą naszego porządku prawnego jest Konstytucja: umowa pomiędzy Węgrami żyjącymi dawniej, obecnie i w przyszłości. Jest ramą, w której wyraża się wola Narodu i kształt, który chcielibyśmy nadać swojemu życiu.

My, obywatele Węgier, pragniemy oprzeć porządek państwa na współdziałaniu całego Narodu.

POSTANOWIENIA OGÓLNE

Art. A)

NASZĄ OJCZYZNĄ są Węgry.

Art. B)

- (1) Węgry są niezawisłym, demokratycznym państwem prawnym.
- (2) Ustrojem Węgier jest republika.
- (3) Źródłem wszelkiej władzy jest lud.
- (4) Lud sprawuje władzę poprzez wybranych przez siebie przedstawicieli, w wyjątkowych sytuacjach w sposób bezpośredni.

Art. C)

- (1) Państwo węgierskie funkcjonuje w oparciu o zasadę podziału władzy.
- (2) Nikt nie może dążyć do zdobycia lub sprawowania władzy przemocą ani też do wyłącznego jej posiadania. Prawem i obowiązkiem każdego obywatela jest występowanie przeciw takim zamiarom na podstawie i w granicach prawa.

- (3) Państwo jest uprawnione do stosowania środków przymusu w celu realizacji zapisów Konstytucji i zasad prawa.

Art. D)

Państwo Węgierskie, mając na uwadze jedność narodu węgierskiego, jest odpowiedzialne za los Węgrów żyjących poza granicami kraju, pomaga w podtrzymywaniu i rozwijaniu lokalnych wspólnot, wspiera dążenia do zachowania tożsamości węgierskiej, realizowania praw jednostkowych i wspólnotowych, ustanawiania samorządów lokalnych, rozwoju na ziemi rodzinnej, a także zachęca obywateli do nawiązywania współpracy ze sobą nawzajem, jak również z państwem węgierskim.

Art. E)

- (1) Węgry współtworzą jedność europejską w celu zapewnienia wolności, dobrobytu i bezpieczeństwa narodom europejskim.
- (2) Węgry, jako państwo członkowskie Unii Europejskiej, w zakresie niezbędnym do stosowania praw i wypełniania zobowiązań wynikających z traktatów założycielskich, na podstawie umowy międzynarodowej realizują wraz z innymi państwami członkowskimi część swoich kompetencji wynikających z Konstytucji poprzez instytucje Unii Europejskiej.
- (3) Prawo Unii Europejskiej – w zakresie określonym w ustępie (2) – może ustanawiać powszechnie obowiązujące normy postępowania.
- (4) Pełnomocnictwa do uznania mocy powszechnie obowiązujących umów międzynarodowych określonych w ustępie (2) udziela Zgromadzenie Narodowe większością dwóch trzecich głosów.

Art. F)

- (1) Stolicą Węgier jest Budapeszt.
- (2) Terytorium Węgier jest podzielone na komitaty, miasta i gminy. W miastach można tworzyć dzielnice.

Art. G)

- (1) Dziecko obywatela węgierskiego z chwilą urodzenia nabywa obywatelstwo węgierskie. Ustawa kardynalna może określać również inne przypadki nabycia lub uzyskania obywatelstwa węgierskiego.
- (2) Węgry chronią swoich obywateli.
- (3) Nikogo nie można pozbawić nabytego wraz z chwilą narodzin lub uzyskanego zgodnie z prawem obywatelstwa węgierskiego.
- (4) Szczegółowe zasady dotyczące obywatelstwa określa ustawa kardynalna.

Art. H)

- (1) Językiem urzędowym na Węgrzech jest język węgierski.
- (2) Węgry chronią język węgierski.
- (3) Węgry chronią węgierski język migowy jako część kultury węgierskiej.

Art. I)

- (1) Godłem Węgier jest dwudzielna spiczasta u dołu tarcza. Pole pierwsze siedmiokrotnie przecinają kolory: czerwony i srebrny. Na drugim czerwonym polu ze środkowej części złotej korony wieńczącej zielone wzgórze o trzech szczytach wylania się srebrny podwójny krzyż. Na tarczy spoczywa Święta Korona Węgierska.

- (2) Flaga Węgier składa się z trzech poziomych, równej szerokości pasów w kolorach kolejno od góry: czerwonym, białym i zielonym, gdzie czerwony oznacza siłę, biały – wierność, a zielony – nadzieję.
- (3) Hymnem Węgier jest utwór Ferencza Kőlcseya pod tytułem *Himnusz* z muzyką Ferencza Erkeła.
- (4) Godła i flagi można używać w ich historycznych formach. Szczegółowe zasady używania godła i flagi oraz nadawania odznaczeń państwowych określa ustawa kardynalna.

Art. J)

- (1) Święta narodowe Węgier:
 - a) dzień 15 marca, na pamiątkę rewolucji lat 1848–1849;
 - b) dzień 20 sierpnia, na pamiątkę ustanowienia państwa i założyciela państwa, króla Stefana I Świętego;
 - c) dzień 23 października, na pamiątkę rewolucji 1956 roku.
- (2) Oficjalnym świętem państwa jest dzień 20 sierpnia.

Art. K)

Oficjalną walutą Węgier jest forint.

Art. L)

- (1) Węgry chronią instytucję małżeństwa jako dobrowolnego związku kobiety i mężczyzny oraz rodzinę jako podstawę istnienia narodu.
- (2) Węgry prowadzą politykę prorodzinną.
- (3) Ochronę rodziny reguluje ustawa kardynalna.

Art. M)

- (1) Gospodarka Węgier opiera się na pracy przynoszącej wymierne korzyści oraz na wolności gospodarczej.
- (2) Węgry zapewniają warunki uczciwej konkurencji rynkowej. Węgry występują przeciwko nadużywaniu pozycji dominującej i chronią prawa konsumentów.

Art. N)

- (1) Węgry urzeczywistniają zasadę zrównoważonej, przejrzystej i realnej gospodarki budżetowej.
- (2) Za realizację zasady określonej w ustępie (1) odpowiada w pierwszej kolejności Zgromadzenie Narodowe i Rada Ministrów.
- (3) Trybunał Konstytucyjny, sądy, samorządy lokalne i inne organy państwowe podczas wykonywania swoich zadań są zobowiązane stosować się do zasady zawartej w ustępie (1).

Art. O)

Każdy obywatel jest odpowiedzialny za siebie samego, ma obowiązek w miarę swoich możliwości i zdolności przyczynić się do wypełniania zadań państwowych i społecznych.

Art. P)

Zasoby naturalne, w szczególności ziemie uprawne, lasy i wody, różnorodność biologiczna, w szczególności rodzime gatunki roślin i zwierząt, a także wartości

kulturalne stanowią wspólne dziedzictwo narodowe, którego ochrona, strzeżenie i zachowanie dla przyszłych pokoleń jest obowiązkiem państwa i wszystkich obywateli.

Art. Q)

- (1) Węgry, w celu budowania oraz utrwalenia pokoju i bezpieczeństwa, jak również stałego rozwoju ludzkości, dążą do współpracy ze wszystkimi narodami i krajami świata.
- (2) Węgry w celu wypełniania zobowiązań wynikających z prawa międzynarodowego zapewniają zgodność prawa węgierskiego z prawem międzynarodowym.
- (3) Węgry uznają ogólnie przyjęte zasady prawa międzynarodowego. Prawo międzynarodowe pochodzące z innych źródeł staje się częścią węgierskiego systemu prawnego wraz z jego ogłoszeniem w ustawie.

Art. R)

- (1) Konstytucja jest podstawą systemu prawnego Węgier.
- (2) Konstytucja i przepisy prawa obowiązują wszystkich obywateli.
- (3) Postanowienia Konstytucji należy interpretować zgodnie z ich celem, z Deklaracją Narodową i zgodnie z duchem naszej historycznej konstytucji.

Art. S)

- (1) Z propozycją uchwalenia lub nowelizacji Konstytucji może wystąpić Prezydent, Rada Ministrów, komisja parlamentarna lub poseł.
- (2) Do uchwalenia lub nowelizacji Konstytucji wymagana jest większość dwóch trzecich głosów Zgromadzenia Narodowego.
- (3) Konstytucję lub jej nowelizację podpisuje Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego i przekazuje ją Prezydentowi. Prezydent podpisuje Konstytucję lub nowelizację Konstytucji w ciągu pięciu dni od jej otrzymania i zarządza jej ogłoszenie w dzienniku urzędowym.
- (4) W ogłoszeniu takiej nowelizacji zaznacza się tytuł, numer zmiany oraz datę jej ogłoszenia.

Art. T)

- (1) Powszechnie obowiązująca norma postępowania może być ustanowiona w przepisie prawnym przez określony w Konstytucji organ o mocy prawodawczej i ogłoszona w dzienniku urzędowym. Ustawa kardynalna może w odmienny sposób regulować zasady ogłaszania rozporządzeń samorządowych i prawa uchwalanego w stanach nadzwyczajnych.
- (2) Źródłami prawa są ustawa, rozporządzenie Rady Ministrów, rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów, rozporządzenie ministra, rozporządzenie Prezesa Węgierskiego Banku Narodowego, rozporządzenie prezesa niezależnego organu regulacyjnego oraz rozporządzenie samorządowe. Ponadto źródłem prawa w czasie stanu wyjątkowego są rozporządzenia wydane przez Radę Obrony Narodowej, a w czasie stanu wojennego – rozporządzenia Prezydenta.
- (3) Akt normatywny nie może być sprzeczny z Konstytucją.
- (4) Do uchwalenia lub zmiany ustawy kardynalnej wymagana jest większość dwóch trzecich głosów zebranej liczby posłów Zgromadzenia Narodowego.

PRAWA I OBOWIĄZKI

Art. I

- (1) Prawa podstawowe CZŁOWIEKA są nienaruszalne oraz niezbywalne i muszą być uszanowane. Ich ochrona jest najważniejszym obowiązkiem państwa.
- (2) Węgry uznają podstawowe prawa osobiste i społeczne człowieka.
- (3) Zasady dotyczące podstawowych praw i obowiązków człowieka określa ustawa. Prawo podstawowe może zostać ograniczone w celu ochrony innego prawa podstawowego lub wartości chronionej przez Konstytucję, proporcjonalnie do zamierzonego celu, z poszanowaniem istotnej treści tego prawa, w zakresie koniecznym.
- (4) Prawa podstawowe przysługują również podmiotom prawnym powołanym do życia przez ustawę, spoczywają na nich także obowiązki, które ze swojej natury dotyczą nie tylko ludzi.

Art. II

Godność ludzka jest nienaruszalna. Każdy człowiek ma prawo do życia i poszanowania godności ludzkiej, życie płodu podlega ochronie od momentu poczęcia.

Art. III

- (1) Nikt nie może być poddawany torturom, traktowany w sposób niehumanitarny czy poniżający, ani też karany i trzymany w niewoli. Handel ludźmi jest zakazany.
- (2) Nikt nie może być poddawany eksperymentom naukowym lub medycznym bez dobrowolnie wyrażonej, świadomej zgody.
- (3) Zakazane są: praktyki eugeniczne, których celem jest selekcja osób, a także wykorzystywanie ciała ludzkiego i jego poszczególnych części jako źródła zysku oraz klonowanie istot ludzkich.

Art. IV

- (1) Każdy ma prawo do wolności i bezpieczeństwa osobistego.
- (2) Pozbawienie wolności może nastąpić jedynie z przyczyn sprecyzowanych w ustawie i w trybie przez ustawę określonym. Skuteczna kara dożywotniego pozbawienia wolności może zostać wymierzona jedynie za umyślne przestępstwo popełnione ze szczególnym okrucieństwem.
- (3) Osobę podejrzaną o popełnienie przestępstwa i zatrzymaną należy w możliwie najkrótszym czasie wypuścić na wolność lub postawić przed sądem. Sąd zobowiązany jest wysłuchać oskarżonego i w orzeczeniu zawierającym pisemne uzasadnienie zdecydować o wypuszczeniu na wolność albo niezwłocznym tymczasowym aresztowaniu.
- (4) Osobie, której wolność została bezpodstawnie lub w sposób sprzeczny z prawem ograniczona, należy się odszkodowanie.

Art. V

Każdy ma prawo, w granicach określonych w ustawie, do obrony przed bezpośrednim, bezprawnym atakiem skierowanym przeciwko jego osobie lub własności.

Art. VI

- (1) Każdy ma prawo do poszanowania swojego życia prywatnego, życia rodzinnego, domu i swobody komunikowania się oraz prawo do dobrego imienia.

- (2) Każdy ma prawo do ochrony swoich danych osobowych, a także prawo dostępu do danych publicznych i ich rozpowszechniania.
- (3) Pieczę nad realizacją prawa dotyczącego danych osobowych oraz dostępu do danych publicznych sprawuje niezależny urząd powołany do życia ustawą kardynalną.

Art. VII

- (1) Każdy ma prawo do wolności myśli, sumienia i religii. Prawo to obejmuje wolność wyboru lub zmiany religii czy przekonań oraz wolność uzewnętrzniania i nieuzewnętrzniania, indywidualnie lub wspólnie z innymi, publicznie lub prywatnie, swojej religii lub przekonań poprzez nauczanie, praktykowanie, uczestniczenie w obrzędach i uprawianie kultu bądź w inny sposób.
- (2) Państwo i Kościoły działają niezależnie od siebie. Kościoły są samodzielne. Współpraca państwa z Kościołami ma służyć realizacji celów publicznych.
- (3) Szczegółowe przepisy dotyczące Kościołów określa ustawa kardynalna.

Art. VIII

- (1) Każdy ma prawo do pokojowego gromadzenia się.
- (2) Każdy ma prawo do swobodnego zrzeszania się.
- (3) Partie, na podstawie prawa do zrzeszania się, mogą swobodnie powstawać i działać. Partie przyczyniają się do wyrażania i kształtowania woli ludu. Partie nie mogą pełnić bezpośrednio władzy publicznej.
- (4) Szczegółowe zasady działania i zarządzania partiami określa ustawa kardynalna.
- (5) Związki zawodowe i inne organizacje ochrony interesów mogą swobodnie powstawać i działać na podstawie prawa do zrzeszania się.

Art. IX

- (1) Każdy ma prawo do wolności wypowiedzi.
- (2) Węgry uznają i chronią wolność i pluralizm prasy, zapewniają niezbędne do wykształcenia się demokratycznej opinii publicznej warunki swobodnego dostępu do informacji.
- (3) Szczegółowe przepisy dotyczące wolności prasy, a także zasady działania organu sprawującego nadzór nad usługami medialnymi, rynkiem wydawniczym i rynkiem informacji określa ustawa kardynalna.

Art. X

- (1) Węgry gwarantują wolność badań naukowych i twórczości artystycznej, ponadto – w celu zapewnienia warunków do zdobywania wiedzy na możliwie najwyższym poziomie – wolność edukacji w granicach określonych w ustawie.
- (2) Państwo nie jest uprawnione do decydowania w kwestii prawdy naukowej, do oceny badań naukowych uprawnieni są wyłącznie naukowcy.
- (3) Węgry chronią naukową i artystyczną wolność Węgierskiej Akademii Nauk i Węgierskiej Akademii Sztuk Pięknych. Instytucje szkolnictwa wyższego samodzielnie określają treści i metodologię badań oraz nauczania, a ich strukturę organizacyjną i sposób zarządzania określa ustawa.

Art. XI

- (1) Każdy obywatel Węgier ma prawo do kształcenia się i uczestnictwa w kulturze.
- (2) Węgry zapewniają to prawo poprzez upowszechnienie oświaty publicznej. Każdy ma prawo do darmowej i obowiązkowej edukacji podstawowej, darmowej i dostępnej

edukacji średniej oraz, w zależności od zdolności, prawo dostępu do edukacji wyższej. Ponadto Węgry zapewniają uczniom wsparcie materialne na warunkach określonych w ustawie.

Art. XII

- (1) Każdy ma prawo do swobodnego wyboru pracy i zawodu oraz do przedsiębiorczości. Poprzez wykonywanie pracy odpowiadającej własnym umiejętnościom i możliwościom, każdy jest zobowiązany przyczynić się do pomnażania dóbr wspólnych.
- (2) Węgry starają się stworzyć warunki do tego, aby każdy zdolny i chętny do pracy człowiek mógł pracować.

Art. XIII

- (1) Każdy ma prawo do własności i do dziedziczenia. Własność wiąże się z odpowiedzialnością społeczną.
- (2) Wywłaszczyć można wyjątkowo w interesie publicznym w przypadkach określonych w ustawie i w sposób w niej opisany. Wywłaszczonemu należy się całkowite, bezwarunkowe i natychmiastowe odszkodowanie.

Art. XIV

- (1) Obywatela Węgier nie można wydalic z terytorium Węgier ani zakazać mu powrotu do kraju. Przebywających na terenie Węgier cudzoziemców można wydalic tylko na podstawie orzeczenia sądu. Wydalenia zbiorowe są zakazane.
- (2) Nikt nie może być wydalony lub wydany w drodze ekstradycji do państwa, w którym istnieje poważne ryzyko orzeczenia wobec niego kary śmierci, poddania torturom lub innemu nieludzkiemu czy poniżającemu traktowaniu albo karaniu.
- (3) Węgry - o ile kraj pochodzenia osób ani żaden inny kraj nie zapewnia im ochrony - udzielają na wniosek prawa azylu tym cudzoziemcom, którzy są prześladowani we własnej ojczyźnie lub w kraju pobytu z powodów rasowych, narodowościowych, przynależności do określonych grup społecznych lub religijnych oraz przekonań politycznych lub mają uzasadnione obawy przed takimi prześladowaniami.

Art. XV

- (1) Wszyscy są równi wobec prawa. Każdy człowiek posiada zdolność prawną.
- (2) Węgry zapewniają wszystkim ich prawa podstawowe, nie dyskryminując nikogo ze względu na rasę, kolor skóry, płeć, niepełnosprawność, język, wyznanie, orientację polityczną lub przekonania, pochodzenie narodowe lub społeczne, majątek, urodzenie lub inne uwarunkowania.
- (3) Kobiety i mężczyźni są równi w prawach.
- (4) Węgry zapewniają równość szans poprzez odrębne działania.
- (5) Węgry działają na rzecz ochrony interesów dzieci, kobiet, osób starszych i niepełnosprawnych.

Art. XVI

- (1) Każde dziecko ma prawo do ochrony i troski niezbędnej do właściwego rozwoju fizycznego, umysłowego i moralnego.
- (2) Rodzice mają prawo wyboru sposobu wychowania swojego dziecka.
- (3) Rodzice są zobowiązani troszczyć się o swoje małoletnie dziecko. W obowiązku tym zawiera się kształcenie dziecka.
- (4) Pełnoletnie dzieci mają obowiązek opiekować się rodzicami będącymi w potrzebie.

Art. XVII

- (1) Pracownicy i pracodawcy współpracują ze sobą dla zapewnienia miejsc pracy, rozwoju gospodarki narodowej, mając także na uwadze inne cele społeczne.
- (2) Według zapisów ustawy pracownicy i pracodawcy oraz ich organizacje mają prawo do prowadzenia negocjacji i zawierania na ich podstawie układów zbiorowych, występowania wspólnie w celu ochrony swoich interesów i wstrzymania się od pracy.
- (3) Każdy pracownik ma prawo do nieszkodliwych dla zdrowia, bezpiecznych i godziwych warunków pracy.
- (4) Każdy pracownik ma prawo do określonego czasu dziennego i tygodniowego odpoczynku oraz do corocznego płatnego urlopu.

Art. XVIII

- (1) Zatrudnianie dzieci jest zakazane, z wyjątkiem przypadków określonych w ustawie, kiedy praca nie zagraża ich psychicznemu, fizycznemu i moralnemu rozwojowi.
- (2) Węgry zapewniają szczególną ochronę miejsc pracy ludzi młodych i rodziców.

Art. XIX

- (1) Węgry troszczą się o zapewnienie każdemu obywatelowi bezpieczeństwa socjalnego. Każdy obywatel węgierski jest uprawniony do otrzymywania zasiłku z tytułu macierzyństwa, choroby, niepełnosprawności, niezawinionego bezrobocia, wdowieństwa lub sieroctwa w wysokości określonej w ustawie.
- (2) Węgry zapewniają bezpieczeństwo socjalne zgodnie z ustępem (1) oraz w innych uzasadnionych przypadkach poprzez system instytucji i działań socjalnych.
- (3) Charakter i wymiar świadczeń socjalnych przeznaczonych dla osoby uprawnionej do zasiłku, stosownie do jej zaangażowania w działalność dla dobra wspólnoty, określa ustawa.
- (4) Węgry zapewniają osobom starszym wypłatę środków do życia poprzez oparty na społecznej solidarności, jednolity państwowy system emerytalny oraz poprzez działalność niezależnych instytucji socjalnych. Ustawa może także ustanowić odrębne warunki uprawniające do otrzymania państwowej emerytury ze względu na wymóg szczególnej ochrony kobiet.

Art. XX

- (1) Każdy ma prawo do zdrowia fizycznego i psychicznego.
- (2) Węgry realizują prawo określone w ustępie (1) poprzez gospodarkę rolną bez udziału żywności modyfikowanej genetycznie, zapewnienie dostępu do zdrowych produktów spożywczych i wody pitnej, organizację ochrony pracy i służby zdrowia, wspieranie sportu i kultury fizycznej a także zapewnienie ochrony środowiska.

Art. XXI

- (1) Węgry uznają i realizują prawo każdego do czystego środowiska naturalnego.
- (2) Kto niszczy środowisko zobowiązany jest – zgodnie z ustawą – do naprawienia szkody lub poniesienia kosztów przywrócenia stanu poprzedniego.
- (3) Zabronione jest wwożenie na teren Węgier odpadów w celu ich składowania.

Art. XXII

Węgry dążą do zapewnienia każdemu godnych warunków mieszkaniowych i dostępu do usług publicznych.

Art. XXIII

- (1) Każdy pełnoletni obywatel Węgier ma bierne i czynne prawo wyborcze w wyborach do Zgromadzenia Narodowego, samorządu terytorialnego i do Parlamentu Europejskiego.
- (2) Każdy pełnoletni obywatel Unii Europejskiej zamieszkały na terenie Węgier ma bierne i czynne prawo wyborcze w wyborach do samorządu terytorialnego i Parlamentu Europejskiego.
- (3) Każdy pełnoletni imigrant, uchodźca oraz osiedleńca legalnie przebywający na terenie Węgier ma bierne i czynne prawo wyborcze w wyborach do samorządu terytorialnego.
- (4) Ustawa kardynalna może uzależniać pełnię praw wyborczych od posiadania miejsca zamieszkania na Węgrzech. Posiadanie biernego prawa wyborczego może być uzależnione od spełnienia dodatkowych warunków.
- (5) Czynne prawo wyborcze w wyborach samorządowych przysługuje w miejscu zamieszkania lub w miejscu tymczasowego pobytu. Wyborca może skorzystać z prawa wyborczego w miejscu zamieszkania lub w miejscu tymczasowego pobytu.
- (6) W wyborach nie mogą brać udziału osoby pozbawione praw wyborczych prawomocnym wyrokiem sądu z powodu popełnienia przestępstwa lub ze względu na ograniczoną poczytalność. Obywatel innego kraju Unii Europejskiej zamieszkały na terenie Węgier nie może kandydować w wyborach, jeżeli na podstawie obowiązującego w jego ojczyźnie prawa, prawomocnego wyroku sądu lub decyzji administracyjnej został pozbawiony praw wyborczych.
- (7) Każdy obywatel posiadający czynne prawo wyborcze w wyborach do Zgromadzenia Narodowego może brać udział w referendum ogólnokrajowym. Każdy obywatel posiadający czynne prawo wyborcze w wyborach do samorządu terytorialnego może brać udział w referendum lokalnym.
- (8) Każdy obywatel Węgier ma prawo do zajmowania stanowisk publicznych stosownie do swoich zdolności, wykształcenia i wiedzy. Ustawa określa stanowiska publiczne, które nie mogą być zajmowane przez członków partii lub osoby sprawujące funkcje partyjne.

Art. XXIV

- (1) Każdy ma prawo do rozpatrzenia sprawy w urzędach państwowych w sposób bezstronny, sprawiedliwy i bez zbędnej zwłoki. Urzędy są zobowiązane uzasadniać wydawane decyzje w sposób określony w ustawie.
- (2) Każdy ma prawo do odszkodowania za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie organów państwa przy wykonywaniu władzy publicznej.

Art. XXV

Każdy może samodzielnie bądź wspólnie z innymi zwrócić się na piśmie z wnioskiem, skargą lub petycją do organu sprawującego władzę publiczną.

Art. XXVI

Państwo dąży do wprowadzania nowych rozwiązań technicznych i korzystania z osiągnięć nauki w celu usprawnienia działania i podniesienia poziomu usług publicznych, zwiększenia przejrzystości spraw publicznych oraz wyrównywania szans społecznych.

Art. XXVII

- (1) Każdy, kto legalnie przebywa na terenie Węgier, ma prawo do swobodnego przemieszczania się i wyboru miejsca pobytu.

- (2) Każdy obywatel węgierski podczas pobytu za granicą ma prawo korzystać z opieki konsularnej i dyplomatycznej Węgier.

Art. XXVIII

- (1) Każdy ma prawo do rozpatrzenia wniesionego przeciwko niemu oskarżenia oraz zasądzenia o jego prawach i obowiązkach w jakimkolwiek innym postępowaniu w sposób sprawiedliwy i jawny, w rozsądnym terminie, przez niezawisły i bezstronny sąd, ustanowiony uprzednio na mocy ustawy.
- (2) Każdego oskarżonego uważa się za niewinnego, dopóki jego wina nie zostanie prawomocnie stwierdzona.
- (3) Każdy oskarżony ma prawo do obrony podczas każdego etapu postępowania. obrońca nie może być pociągnięty do odpowiedzialności za wyrażane podczas postępowania poglądy.
- (4) Nikt nie może być uznany za winnego popełnienia czynu, który według prawa krajowego lub prawa państwa trzeciego – w zakresie ustalonym przez umowę międzynarodową bądź akt prawny Unii Europejskiej – nie stanowił czynu zabronionego zagrożonego karą w czasie jego popełnienia.
- (5) Ustęp (4) nie stanowi przeszkody w osądzeniu i ukaraniu osoby za czyn, który w czasie jego popełnienia stanowił czyn zabroniony zagrożony karą, zgodnie z ogólnymi zasadami prawa międzynarodowego.
- (6) Z wyjątkiem szczególnych przypadków postępowania odwoławczego, określonego w ustawie, nikt nie może być ponownie sądzony lub ukarany w postępowaniu karnym za ten sam zabroniony czyn zagrożony karą, za który został już uprzednio na terytorium Węgier lub na terytorium państwa trzeciego – w zakresie ustalonym przez umowę międzynarodową bądź akt prawny Unii Europejskiej – zgodnie z ustawą uniewinniony lub skazany prawomocnym wyrokiem.
- (7) Każdy ma prawo odwołać się od orzeczenia sądu, decyzji urzędu lub innego organu administracji, jeżeli naruszone zostało jego prawo bądź interes prawnie chroniony.

Art. XXIX

- (1) Mniejszości narodowe zamieszkujące Węgry biorą udział w kształtowaniu państwa węgierskiego. Każdy obywatel należący do mniejszości narodowej ma prawo do swobodnego określenia i zachowania swojej tożsamości narodowej. Mniejszości narodowe żyjące na Węgrzech mają prawo do używania własnego języka ojczystego, imion i nazw własnych, a także do pielęgnowania swojej kultury i nauczania w języku ojczystym.
- (2) Mniejszości narodowe żyjące na Węgrzech mogą tworzyć samorządy terytorialne i ogólnokrajowe.
- (3) Szczegółowe przepisy dotyczące praw mniejszości narodowych zamieszkujących Węgry oraz przepisy dotyczące wyborów do ich samorządów terytorialnych i ogólnokrajowych określa ustawa kardynalna.

Art. XXX

- (1) Każdy przyczynia się do zaspokajania potrzeb wspólnoty w stopniu zależnym od zdolności do ponoszenia obciążeń i od statusu majątkowego.
- (2) Wkład w zaspokajanie potrzeb wspólnoty w przypadku osób wychowujących dzieci powinien być określony z uwzględnieniem wydatków związanych z wychowaniem dzieci.

Art. XXXI

- (1) Każdy obywatel Węgier jest zobowiązany do obrony Ojczyzny.
- (2) Węgry utrzymują system rezerwowej ochotniczej służby wojskowej.
- (3) W czasie stanu wyjątkowego lub gdy w czasie stanu przygotowania do wojny obronnej Zgromadzenie Narodowe tak zarządzi, wszyscy pełnoletni mężczyźni posiadający obywatelstwo węgierskie zamieszkali na terenie Węgier są powoływani do służby wojskowej. Jeżeli obowiązek zbrojnej służby wojskowej jest sprzeczny z sumieniem obywatela, pełni on pomocniczą służbę wojskową. Formy pełnienia służby wojskowej oraz jej szczegółowe zasady określa ustawa kardynalna.
- (4) Pełnoletnim obywatelom Węgier zamieszkałym na terenie kraju w czasie stanu wyjątkowego – według postanowień ustawy kardynalnej – można nakazać pracę na rzecz obrony kraju.
- (5) Pełnoletnich obywateli Węgier zamieszkałych na terenie kraju w celu wypełnienia zadań wojskowych i zadań związanych z ochroną przed klęskami żywiołowymi – według postanowień ustawy kardynalnej – można zobowiązać do udziału w obronie cywilnej.
- (6) Według postanowień ustawy kardynalnej każdy może zostać zobowiązany do spełniania świadczeń pieniężnych i rzeczowych służących realizacji zadań wojskowych i zadań związanych z ochroną przed klęskami żywiołowymi.

PAŃSTWO**Zgromadzenie Narodowe**

Art. 1.

- (1) Na WĘGRZECH najwyższym organem reprezentującym lud jest Zgromadzenie Narodowe.
- (2) Zgromadzenie Narodowe
 - a) uchwała i nowelizuje Konstytucję Węgier;
 - b) uchwała ustawy;
 - c) uchwała budżet centralny państwa i zatwierdza jego wykonanie;
 - d) udziela pełnomocnictwa do zatwierdzenia mocy powszechnie obowiązującej umów międzynarodowych, które wchodzą w zakres jego kompetencji;
 - e) wybiera Prezydenta, członków oraz Prezesa Trybunału Konstytucyjnego, Prezesa Sądu Najwyższego, Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Podstawowych i jego zastępców oraz Prezesa Izby Obrachunkowej;
 - f) wybiera Prezesa Rady Ministrów, uchwała wotum zaufania dla Rady Ministrów;
 - g) rozwiązuje organy przedstawicielskie działające niezgodnie z Konstytucją;
 - h) decyduje o stanie wojny i zawarciu pokoju;
 - i) wydaje decyzje dotyczące stanów nadzwyczajnych oraz udziału w działaniach wojskowych;
 - j) ogłasza amnestię;
 - k) wypełnia dalsze, wymienione w Konstytucji i ustawach, zadania w zakresie swoich kompetencji.

Art. 2.

- (1) Posłowie Zgromadzenia Narodowego wybierani są w powszechnych, równych i bezpośrednich wyborach, w tajnym głosowaniu, zapewniającym wyborcom wyrażenie wolnej woli, w sposób określony w ustawie kardynalnej.

- (2) Udział zamieszkałych na Węgrzech mniejszości narodowych w pracach Zgromadzenia Narodowego określa ustawa kardynalna.
- (3) Powszechne wybory do Zgromadzenia Narodowego – z wyjątkiem wyborów zarządzonych z powodu samorozwiązania lub rozwiązania Zgromadzenia Narodowego – należy przeprowadzić w kwietniu lub maju czwartego roku po wyborach do poprzedniego Zgromadzenia Narodowego.

Art. 3.

- (1) Kadencja Zgromadzenia Narodowego rozpoczyna się jego posiedzeniem inauguracyjnym i trwa do posiedzenia inauguracyjnego kolejnego Zgromadzenia Narodowego. Posiedzenie inauguracyjne zwołuje Prezydent w terminie trzydziestu dni od dnia przeprowadzenia wyborów.
- (2) Zgromadzenie Narodowe może zadecydować o samorozwiązaniu.
- (3) Prezydent może rozwiązać Zgromadzenie Narodowe, wyznaczając jednocześnie termin wyborów, jeżeli
 - a. po wygaśnięciu kadencji Rady Ministrów Zgromadzenie Narodowe nie wybierze osoby proponowanej przez Prezydenta na stanowisko Prezesa Rady Ministrów w terminie do czterdziestu dni od dnia zgłoszenia pierwszej kandydatury;
 - b. Zgromadzenie Narodowe nie uchwali budżetu centralnego na bieżący rok do dnia 31 marca.
- (4) Przed rozwiązaniem Zgromadzenia Narodowego Prezydent jest zobowiązany zasięgnąć opinii Prezesa Rady Ministrów, Przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego i przewodniczących klubów poselskich Zgromadzenia Narodowego.
- (5) Prawo określone w punkcie a) ustępu (3) przysługuje Prezydentowi do momentu wybrania przez Zgromadzenie Narodowe Prezesa Rady Ministrów. Prawo określone w punkcie b) ustępu (3) przysługuje Prezydentowi do momentu uchwalenia budżetu przez Zgromadzenie Narodowe.
- (6) Nowe Zgromadzenie Narodowe należy wybrać w terminie dziewięćdziesięciu dni od samorozwiązania lub rozwiązania Zgromadzenia Narodowego.

Art. 4.

- (1) Posłowie Zgromadzenia Narodowego są równi w prawach i obowiązkach, działają w interesie publicznym i nie wiążą ich instrukcje wyborców.
- (2) Posłowie Zgromadzenia Narodowego posiadają immunitet poselski oraz przysługuje im wynagrodzenie zapewniające niezależność. W ustawie kardynalnej wymienione są urzędy publiczne, których nie może sprawować poseł Zgromadzenia Narodowego. Ustawa kardynalna może także określać dalsze przypadki zakazu łączenia mandatu poselskiego z innymi funkcjami.
- (3) Mandat posła Zgromadzenia Narodowego wygasa:
 - a) wraz z upływem kadencji Zgromadzenia Narodowego;
 - b) wraz ze śmiercią posła;
 - c) wraz ze stwierdzeniem naruszenia zakazu łączenia mandatu poselskiego z inną funkcją;
 - d) po zrzeczeniu się mandatu;
 - e) wraz z utratą prawa wybieralności;
 - f) jeżeli poseł przez rok nie bierze udziału w pracach Zgromadzenia Narodowego.
- (4) Zgromadzenie Narodowe większością dwóch trzecich głosów obecnych posłów stwierdza utratę prawa wybieralności, naruszenie zakazu łączenia mandatu poselskiego z inną funkcją, brak udziału posła przez jeden rok w pracach Zgromadzenia Narodowego.

- (5) Szczegółowe zasady dotyczące statusu prawnego i wynagrodzenia posłów Zgromadzenia Narodowego określa ustawa kardynałna.

Art. 5.

- (1) Posiedzenia Zgromadzenia Narodowego są jawne. Zgromadzenie Narodowe głosami dwóch trzecich posłów na wniosek Rady Ministrów lub jednego z posłów może uchwalić tajność obrad.
- (2) Zgromadzenie Narodowe wybiera ze swojego grona Przewodniczącego, wiceprzewodniczących oraz protokolantów.
- (3) Zgromadzenie Narodowe tworzy stałe komisje, w skład których wchodzi posłowie.
- (4) Posłowie Zgromadzenia Narodowego w celu koordynacji działań mogą tworzyć kluby poselskie na warunkach określonych w Regulaminie Zgromadzenia Narodowego.
- (5) Zgromadzenie Narodowe może podejmować uchwały w obecności co najmniej połowy ustawowej liczby posłów.
- (6) Jeżeli Konstytucja nie stanowi inaczej, Zgromadzenie Narodowe podejmuje uchwały zwykłą większością głosów obecnych posłów. Regulamin Zgromadzenia Narodowego może wskazać uchwały, do podjęcia których wymagana jest większość kwalifikowana.
- (7) Zgromadzenie Narodowe w przyjętej większością dwóch trzecich głosów obecnych posłów Regulaminie Zgromadzenia Narodowego ustanawia zasady działania i porządek obrad.
- (8) Odbywanie sesji zwyczajnych Zgromadzenia Narodowego reguluje ustawa kardynałna.

Art. 6.

- (1) Inicjatywa ustawodawcza przysługuje Prezydentowi, Radzie Ministrów, posłom oraz komisjom parlamentarnym.
- (2) Zgromadzenie Narodowe, na wniosek złożony przed głosowaniem końcowym przez występującego z inicjatywą ustawodawczą, Radę Ministrów lub Przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego, może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności przyjętej ustawy z Konstytucją. Zgromadzenie Narodowe podejmuje uchwałę w sprawie wniosku. W przypadku jego przyjęcia, Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego niezwłocznie występuje do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności ustawy z Konstytucją.
- (3) Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego podpisuje przyjętą ustawę w ciągu pięciu dni i przedstawia ją Prezydentowi do podpisu. Prezydent podpisuje przedstawioną ustawę w ciągu pięciu dni i zarządza jej ogłoszenie. Jeżeli Zgromadzenie Narodowe wystąpiło do Trybunału Konstytucyjnego o zbadanie zgodności ustawy z Konstytucją na podstawie ustępu (2), Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego może podpisać ustawę i przedstawić ją Prezydentowi do podpisu tylko wtedy, gdy Trybunał Konstytucyjny nie stwierdził niezgodności z Konstytucją.
- (4) Jeżeli Prezydent uzna ustawę lub któryś z jej przepisów za niezgodne z Konstytucją, a nie sprawdzono jej zgodności w trybie określonym w ustępie (2), może odesłać ją do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o stwierdzenie zgodności z Konstytucją.
- (5) Jeżeli Prezydent nie zgadza się z ustawą lub któryś z jej przepisów i nie skorzystał z wymienionego w ustępie (4) prawa, może przed podpisaniem jednokrotnie odesłać ustawę do ponownego rozpatrzenia przez Zgromadzenie Narodowe, przekazując swoje uwagi. Zgromadzenie Narodowe ponownie rozpatruje ustawę i uchwała jej przyjęcie. Prezydent może skorzystać z tego prawa także wówczas, gdy Trybunał Konstytucyjny nie stwierdził niezgodności ustawy z Konstytucją w postępowaniu przeprowadzonym na wniosek Zgromadzenia Narodowego.

- (6) Trybunał Konstytucyjny orzeka w sprawie wniosków określonych w ustępach (2) i (4) poza kolejnością, najpóźniej w ciągu trzydziestu dni. Jeżeli Trybunał Konstytucyjny stwierdzi niezgodność z Konstytucją, Zgromadzenie Narodowe ponownie rozpatruje ustawę w celu usunięcia niezgodności z Konstytucją.
- (7) Jeżeli Trybunał Konstytucyjny nie stwierdzi niezgodności ustawy z Konstytucją w postępowaniu na wniosek Prezydenta, Prezydent niezwłocznie podpisuje ustawę i zarządza jej ogłoszenie.
- (8) Rozpatrzona i uchwalona przez Zgromadzenie Narodowe na podstawie ustępu (6) ustawa może być ponownie skierowana do Trybunału Konstytucyjnego w trybie określonym w ustępach (2) i (4) w celu stwierdzenia jej zgodności z Konstytucją.
- (9) Jeżeli na skutek odesłania przez Prezydenta ustawy do ponownego rozpatrzenia Zgromadzenie Narodowe zmodyfikuje treść ustawy, wniosek o stwierdzenie jej zgodności z Konstytucją na podstawie ustępu (2) i (4) może być wniesiony wyłącznie w odniesieniu do zmienionych postanowień lub ze względu na niezachowanie procedury uchwalania ustaw zawartej w Konstytucji. Jeżeli na skutek odesłania przez Prezydenta ustawy do ponownego rozpatrzenia Zgromadzenie Narodowe przyjmie treść ustawy bez zmian, Prezydent może wnieść o stwierdzenie zgodności ustawy z Konstytucją ze względu na niezachowanie procedury uchwalania ustaw zawartej w Konstytucji.

Art. 7.

- (1) Poseł może zwrócić się z pytaniem do Rzecznika Praw Podstawowych, Prezesa Izby Obrachunkowej, Prokuratora Generalnego, Prezesa Węgierskiego Banku Narodowego w każdej sprawie wchodzącej w zakres ich obowiązków.
- (2) Poseł może wystosować interpelację i zwrócić się z pytaniem do Rady Ministrów i jej członków w każdej sprawie wchodzącej w zakres ich obowiązków.
- (3) Zasady działalności kontrolnej komisji parlamentarnych i zasady stawiennictwa przed nimi określa ustawa kardynalna.

Referendum ogólnokrajowe

Art. 8.

- (1) Zgromadzenie Narodowe zarządza referendum ogólnokrajowe z inicjatywy co najmniej dwustu tysięcy obywateli. Z inicjatywy Prezydenta, Rady Ministrów lub stu tysięcy obywateli Zgromadzenie Narodowe także może zarządzić referendum ogólnokrajowe. Wynik ważnego i skutecznego referendum jest dla Zgromadzenia Narodowego wiążący.
- (2) Przedmiotem referendum ogólnokrajowego może być kwestia należąca do kompetencji Zgromadzenia Narodowego.
- (3) Nie można przeprowadzić referendum ogólnokrajowego
 - a) w przedmiocie zmiany Konstytucji;
 - b) w kwestii kształtowania treści ustaw dotyczących uchwalenia lub wykonania budżetu centralnego, rodzajów podatków ogólnokrajowych, innych opłat, świadczeń i ceł, a także ogólnokrajowych regulacji podatków lokalnych;
 - c) w kwestii kształtowania treści ustaw dotyczących wyborów parlamentarnych, wyborów samorządowych oraz wyborów do Parlamentu Europejskiego;
 - d) w kwestii zobowiązania wynikającego z umowy międzynarodowej;
 - e) w należących do kompetencji Zgromadzenia Narodowego kwestiach dotyczących powoływania organów i osób;
 - f) w kwestii rozwiązywania Zgromadzenia Narodowego;
 - g) w kwestii rozwiązywania organu przedstawicielskiego;

- h) w kwestii ogłoszenia stanu wojny, wprowadzenia stanu wyjątkowego lub stanu wojennego, a także wprowadzenia i przedłużenia stanu przygotowania do wojny obronnej;
 - i) w kwestiach związanych z udziałem w operacjach wojskowych;
 - j) w kwestii ogłoszenia amnestii.
- (4) Referendum ogólnokrajowe jest ważne, jeżeli ponad połowa uprawnionych do głosowania oddała w nim ważny głos, a jego wynik jest wiążący, jeżeli ponad połowa uprawnionych do głosowania udzieliła jednakowej odpowiedzi na zadane w referendum pytanie.

Prezydent

Art. 9.

- (1) Głową państwa węgierskiego jest Prezydent, który wyraża jedność Narodu i stoi na straży demokratycznego funkcjonowania państwa.
- (2) Prezydent jest Naczelnym Dowódcą Wojska Węgierskiego.
- (3) Prezydent:
 - a) reprezentuje Węgry;
 - b) może brać udział i zabierać głos w posiedzeniach Zgromadzenia Narodowego;
 - c) posiada inicjatywę ustawodawczą;
 - d) może wnioskować o przeprowadzenie referendum ogólnokrajowego;
 - e) zarządza wybory powszechne do Zgromadzenia Narodowego i samorządów terytorialnych oraz wyznacza datę wyborów do Parlamentu Europejskiego oraz datę referendum ogólnokrajowego;
 - f) podejmuje decyzje dotyczące stanów nadzwyczajnych;
 - g) zwołuje posiedzenie inauguracyjne Zgromadzenia Narodowego;
 - h) może rozwiązać Zgromadzenie Narodowe;
 - i) może wystąpić do Trybunału Konstytucyjnego o stwierdzenie zgodności przyjętej ustawy z Konstytucją lub odesłać ją do ponownego rozpatrzenia przez Zgromadzenie Narodowe;
 - j) proponuje kandydata na stanowisko Prezesa Rady Ministrów, Prezesa Sądu Najwyższego, Prokuratora Generalnego, Rzecznika Praw Podstawowych;
 - k) mianuje sędziów zawodowych i Prezesa Rady Budżetowej;
 - l) zatwierdza wybór Prezesa Węgierskiej Akademii Nauk;
 - m) tworzy Kancelarię Prezydenta.
- (4) Prezydent:
 - a) na podstawie udzielonego mu przez Zgromadzenie Narodowe pełnomocnictwa zatwierdza moc powszechnie obowiązującą umów międzynarodowych
 - b) mianuje i przyjmuje ambasadorów i posłów;
 - c) mianuje ministrów, Prezesa i wiceprezesów Węgierskiego Banku Narodowego, prezesa niezależnego organu regulacyjnego oraz profesorów uniwersytetów;
 - d) mianuje rektorów uniwersytetów;
 - e) mianuje i awansuje generałów;
 - f) nadaje określone w ustawie odznaczenia, nagrody i tytuły oraz zezwala na noszenie zagranicznych odznaczeń państwowych;
 - g) stosuje indywidualne prawo łaski;
 - h) decyduje w kwestiach podziału administracyjnego, które wchodzą w zakres jego kompetencji;
 - i) decyduje w kwestiach związanych z nabyciem i wygaśnięciem obywatelstwa;

- j) decyduje w kwestiach, które wedle ustawy wchodzą w zakres jego kompetencji.
- (5) Wszystkie postanowienia i zarządzenia Prezydenta, o których mowa w ustępie (4) wymagają kontrasygnaty członka Rady Ministrów. Ustawa może określić akty urzędowe wchodzące w zakres kompetencji Prezydenta i niewymagające kontrasygnaty.
 - (6) Prezydent nie korzysta z kompetencji określonych w punktach b) - e) ustępu (4), jeżeli brak ku temu podstaw prawnych lub istnieje uzasadnione przypuszczenie, że doprowadziłoby to do poważnego zaburzenia demokratycznego funkcjonowania państwa.
 - (7) Prezydent nie korzysta z kompetencji określonych w punkcie f) ustępu (4), jeżeli pogwałciłoby to wartości zawarte w Konstytucji.

Art. 10.

- (1) Prezydent jest wybierany przez Zgromadzenie Narodowe na pięcioletnią kadencję.
- (2) Na Prezydenta może być wybrany każdy obywatel Węgier, który ukończył trzydzieści pięć lat.
- (3) Prezydent tylko raz może być ponownie wybrany na ten urząd.

Art. 11.

- (1) Wyboru Prezydenta należy dokonać nie wcześniej niż na sześćdziesiąt dni i nie później niż na trzydzieści dni przed upływem kadencji poprzedniego Prezydenta, a jeżeli ta kadencja kończy się przed czasem, w ciągu trzydziestu dni od jej ustania. Wybory prezydenckie zarządza Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego. Zgromadzenie Narodowe wybiera Prezydenta w głosowaniu tajnym.
- (2) Wybory Prezydenta poprzedza zgłaszanie kandydatów. Aby zgłoszenie było ważne, wymagane jest pisemne poparcie co najmniej jednej piątej posłów Zgromadzenia Narodowego. Zgłoszenie należy złożyć Przewodniczącemu Zgromadzenia Narodowego przed zarządzeniem głosowania. Każdy poseł może udzielić poparcia tylko jednemu kandydatowi. Jeżeli ktoś udzielił poparcia więcej niż jednemu kandydatowi, wszystkie udzielone przezeń głosy poparcia są nieważne.
- (3) Prezydent zostaje wybrany w pierwszej turze głosowania, jeżeli otrzyma dwie trzecie głosów Zgromadzenia Narodowego.
- (4) Jeżeli głosowanie w pierwszej turze nie było rozstrzygające, należy przeprowadzić drugą turę głosowania. W drugiej turze można głosować na dwóch kandydatów, którzy uzyskali największą liczbę głosów. Jeżeli pierwszą turę wygra kilku kandydatów równą liczbą głosów, w drugiej turze można głosować na wszystkich tych kandydatów. Jeżeli w pierwszej turze głosowania kilku kandydatów uzyskało drugi najwyższy wynik, wszyscy oni przechodzą do drugiej tury wraz z kandydatem, który uzyskał najwyższą liczbę głosów. W drugiej turze głosowania na Prezydenta zostaje wybrany ten, kto niezależnie od liczby biorących udział w głosowaniu otrzyma najwięcej ważnych głosów. Jeżeli głosowanie w drugiej turze nie było rozstrzygające, należy powtórzyć procedurę zgłaszania kandydatów i przeprowadzić nowe wybory.
- (5) Procedurę wyboru Prezydenta należy zakończyć w ciągu dwóch dni od jej rozpoczęcia.
- (6) Wybrany Prezydent obejmuje swój urząd z chwilą upływu kadencji poprzedniego Prezydenta, a w przypadku ustania kadencji przed czasem, w ósmym dniu od ogłoszenia wyników wyborów; przed objęciem urzędu składa on przysięgę przed Zgromadzeniem Narodowym.

Art. 12.

- (1) Osoba Prezydenta jest nietykalna.

- (2) Niedopuszczalne jest łączenie urzędu Prezydenta z innymi urządami lub stanowiskami państwowymi, społecznymi i politycznymi. Prezydent nie może wykonywać żadnej innej pracy zarobkowej ani przyjmować wynagrodzenia za inną działalność z wyjątkiem działalności objętej ochroną praw autorskich.
- (3) Mandat Prezydenta wygasa:
 - a) wraz z upływem kadencji;
 - b) wskutek śmierci;
 - c) wskutek niemożności sprawowania urzędu przez okres przekraczający dziewięćdziesiąt dni;
 - d) jeżeli nie zachodzą już przesłanki potrzebne do wyboru Prezydenta;
 - e) wraz ze stwierdzeniem naruszenia zakazu łączenia mandatu Prezydenta z inną funkcją;
 - f) wskutek zrzeczenia się urzędu;
 - g) wskutek pozbawienia Prezydenta urzędu.
- (4) Zgromadzenie Narodowe większością dwóch trzecich głosów obecnych posłów stwierdza niezdolność Prezydenta do sprawowania urzędu przez okres przekraczający dziewięćdziesiąt dni, niespełnienie przez niego warunków potrzebnych do wyboru oraz naruszenie przez niego zakazu łączenia mandatu prezydenckiego z inną funkcją.
- (5) Szczegółowe zasady dotyczące statusu prawnego i wynagrodzenia Prezydenta określa ustawa kardynalna.

Art. 13.

- (1) Postępowanie karne przeciw Prezydentowi można wszcząć dopiero po ustaniu jego kadencji.
- (2) Jeżeli Prezydent narusza Konstytucję lub w związku ze sprawowaniem urzędu świadomie narusza inną ustawę, bądź też umyślnie popełnia przestępstwo, wówczas jedna piąta posłów Zgromadzenia Narodowego może wystąpić z wnioskiem o pozbawienie go urzędu.
- (3) Do wszczęcia postępowania w sprawie pozbawienia Prezydenta urzędu wymagana jest większość dwóch trzecich głosów Zgromadzenia Narodowego. Głosowanie jest tajne.
- (4) Począwszy od powzięcia przez Zgromadzenie Narodowe uchwały w sprawie pozbawienia Prezydenta urzędu aż do zakończenia postępowania Prezydent nie może sprawować urzędu.
- (5) Postępowanie w sprawie pozbawienia Prezydenta urzędu należy do kompetencji Trybunału Konstytucyjnego.
- (6) Jeżeli Trybunał Konstytucyjny stwierdzi, że Prezydent naruszył prawo publiczne, może pozbawić go urzędu.

Art. 14.

- (1) Jeżeli Prezydent przejściowo nie może sprawować urzędu lub wygasa jego mandat, obowiązki Prezydenta przejmuje Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego, aż do momentu ustania przeszkód lub wyboru nowego Prezydenta.
- (2) Przejściową niemożność w pełnieniu urzędu przez Prezydenta stwierdza Zgromadzenie Narodowe na wniosek Prezydenta, Rady Ministrów lub posła Zgromadzenia Narodowego.
- (3) W czasie pełnienia obowiązków Prezydenta, Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego nie może pełnić funkcji posła Zgromadzenia Narodowego. Obowiązki Przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego przejmuje wyznaczony przez Zgromadzenie Narodowe wiceprzewodniczący.

Rada Ministrów

Art. 15.

- (1) Rada Ministrów jest podstawowym organem władzy wykonawczej. Do jej kompetencji należą sprawy, których Konstytucja lub ustawy nie przekazują wprost do kompetencji innego organu. Rada Ministrów odpowiada przed Zgromadzeniem Narodowym.
- (2) Rada Ministrów jest naczelnym organem administracji publicznej, powołuje organy administracji państwowej na zasadach określonych w ustawie.
- (3) Rada Ministrów w zakresie swoich kompetencji wydaje rozporządzenia w sprawach nieuregulowanych w ustawie lub na podstawie delegacji ustawowej.
- (4) Rozporządzenia Rady Ministrów nie mogą być sprzeczne z ustawą.

Art. 16.

- (1) Rada Ministrów składa się z Prezesa Rady Ministrów i ministrów.
- (2) Prezes Rady Ministrów w rozporządzeniu powołuje spośród ministrów jednego lub kilku wicepremierów.
- (3) Prezesa Rady Ministrów wybiera Zgromadzenie Narodowe na wniosek Prezydenta.
- (4) Do wyboru Prezesa Rady Ministrów wymagana jest bezwzględna większość głosów posłów Zgromadzenia Narodowego. Prezes Rady Ministrów obejmuje urząd z chwilą wyboru.
- (5) Prezydent składa wniosek zgodnie z ustępem (3):
 - a) podczas posiedzenia inauguracyjnego Zgromadzenia Narodowego, jeżeli mandat Prezesa Rady Ministrów wygaśnięty wraz z ukonstytuowaniem się nowo wybranego Zgromadzenia Narodowego;
 - b) w ciągu piętnastu dni od wygaśnięcia mandatu Prezesa Rady Ministrów, jeżeli mandat wygaśnięty w wyniku ustąpienia z urzędu, śmierci, naruszenia zakazu łączenia obowiązków publicznych z inną funkcją, niespełnienia warunków potrzebnych do wyboru bądź wyrażenia Prezesowi Rady Ministrów wotum nieufności przez Zgromadzenie Narodowe.
- (6) Jeżeli w trybie opisanym w ustępie (5) Zgromadzenie Narodowe nie wybierze na urząd Prezesa Rady Ministrów osoby wskazanej we wniosku, Prezydent w ciągu piętnastu dni składa nowy wniosek.
- (7) Prezydent mianuje ministrów na wniosek Prezesa Rady Ministrów. Minister obejmuje urząd w terminie określonym w akcie mianowania lub, w razie niewskazania terminu, z chwilą mianowania.
- (8) Rada Ministrów konstituuje się z chwilą mianowania ministrów.
- (9) Członek Rady Ministrów składa przysięgę przed Zgromadzeniem Narodowym.

Art. 17.

- (1) Ministerstwa określa ustawa.
- (2) Minister bez teki może być mianowany w celu wypełnienia zadań określonych przez Radę Ministrów.
- (3) Podległymi Radzie Ministrów terenowymi organami administracji publicznej o kompetencji ogólnej są delegatury komitackie i delegatura stołeczna.
- (4) Postanowienia ustawy szczególnej dotyczące tworzenia ministerstw, organów administracji oraz mianowania ministrów mogą zostać zmienione w drodze ustawy.
- (5) Ustawa określa status prawny urzędników państwowych.

Art. 18.

- (1) Prezes Rady Ministrów wyznacza ogólny kierunek polityki Rady Ministrów.

- (2) Zgodnie z ogólną polityką Rady Ministrów minister kieruje samodzielnie działaniami administracji państwowej wchodzącymi w zakres jego kompetencji i organami mu podległymi oraz realizuje zadania wyznaczone przez Radę Ministrów i Prezesa Rady Ministrów.
- (3) Członek Rady Ministrów na podstawie upoważnienia zawartego w ustawie lub rozporządzeniu Rady Ministrów, wypełniając swoje zadania, samodzielnie bądź w porozumieniu z innym ministrem wydaje rozporządzenia, które nie mogą być sprzeczne z ustawami, rozporządzeniami Rady Ministrów i rozporządzeniami Prezesa Węgierskiego Banku Narodowego.
- (4) Członek Rady Ministrów odpowiada za swoją działalność przed Zgromadzeniem Narodowym, a każdy minister – przed Prezesem Rady Ministrów. Członek Rady Ministrów może brać udział w posiedzeniach Zgromadzenia Narodowego i zabierać na nich głos. Zgromadzenie Narodowe i komisja parlamentarna mogą zobowiązać członka Rady Ministrów do stawienia się na posiedzeniu.
- (5) Szczegółowe przepisy dotyczące statusu prawnego członka Rady Ministrów, jego wynagrodzenia, jak również zasady zastępowania ministrów określa ustawa.

Art. 19.

Zgromadzenie Narodowe może wystąpić do Rady Ministrów o udzielenie informacji na temat stanowiska, jakie zajmie w postępowaniu decyzyjnym organu Unii Europejskiej, w którego pracach bierze udział Rada Ministrów. Zgromadzenie Narodowe może także zająć stanowisko w sprawie projektu porządku obrad. Rada Ministrów w procesie decyzyjnym Unii Europejskiej bierze pod uwagę stanowisko Zgromadzenia Narodowego.

Art. 20.

- (1) Wraz z wygaśnięciem mandatu Prezesa Rady Ministrów wygasa mandat Rady Ministrów.
- (2) Mandat Prezesa Rady Ministrów wygasa:
 - a) wraz z ukonstytuowaniem się nowo wybranego Zgromadzenia Narodowego;
 - b) w razie wyrażenia Prezesowi Rady Ministrów przez Zgromadzenie Narodowe wotum nieufności i wybrania nowego Prezesa Rady Ministrów;
 - c) w razie nieuchwalenia przez Zgromadzenie Narodowe wotum zaufania dla Prezesa Rady Ministrów w głosowaniu przez niego zainicjowanym;
 - d) wskutek zrzeczenia się urzędu;
 - e) wskutek śmierci;
 - f) wraz ze stwierdzeniem naruszenia zakazu łączenia obowiązków publicznych z inną funkcją;
 - g) jeżeli nie zachodzą już przesłanki potrzebne do wyboru Prezesa Rady Ministrów.
- (3) Mandat ministra wygasa:
 - a) wraz z wygaśnięciem mandatu Prezesa Rady Ministrów;
 - b) wskutek zrzeczenia się urzędu ministra;
 - c) wskutek odwołania z urzędu;
 - d) wskutek śmierci.
- (4) Zgromadzenie Narodowe większością dwóch trzecich głosów obecnych posłów stwierdza niespełnienie warunków potrzebnych do wyboru Prezesa Rady Ministrów oraz naruszenie przez Prezesa Rady Ministrów zakazu łączenia obowiązków publicznych z inną funkcją.

Art. 21.

- (1) Jedna piąta posłów Zgromadzenia Narodowego może złożyć pisemny wniosek o wyrażenie Prezesowi Rady Ministrów wotum nieufności, wskazując jednocześnie osobę na to stanowisko.
- (2) Zgromadzenie Narodowe, przychylając się do wniosku o wyrażenie wotum nieufności, wyraża wotum nieufności Prezesowi Rady Ministrów i wybiera wskazaną we wniosku osobę na urząd Prezesa Rady Ministrów.
- (3) Prezes Rady Ministrów może złożyć wniosek o głosowanie nad wotum zaufania dla Rady Ministrów. Jeżeli w głosowaniu nad wotum zaufania więcej niż połowa posłów Zgromadzenia Narodowego nie poprze Prezesa Rady Ministrów, Zgromadzenie Narodowe wyraża tym samym wotum nieufności Prezesowi Rady Ministrów.
- (4) Prezes Rady Ministrów może złożyć wniosek, aby głosowanie odbywające się nad wniesionym przez Radę Ministrów projektem ustawodawczym było jednocześnie głosowaniem nad wotum zaufania. Jeżeli Zgromadzenie Narodowe nie poprze wniesionego przez Radę Ministrów projektu ustawodawczego, wyraża tym samym wotum nieufności Prezesowi Rady Ministrów.
- (5) Zgromadzenie Narodowe wydaje decyzję w kwestii uchwalenia wotum zaufania nie wcześniej niż na trzy dni i nie później niż na osiem dni od otrzymania wniosku o wotum nieufności lub od wniesienia przez Prezesa Rady Ministrów wniosku w trybie określonym w ustępach (3) i (4).

Art. 22.

- (1) Rada Ministrów od chwili wygaśnięcia mandatu do czasu ukonstytuowania się nowej Rady Ministrów tymczasowo pełni obowiązki Rady Ministrów, nie może jednak uznawać mocy powszechnie obowiązującej umów międzynarodowych, a rozporządzenia może wydawać jedynie w przypadkach niecierpiących zwłoki, na podstawie delegacji ustawowej.
- (2) Jeśli mandat Prezesa Rady Ministrów wygasa z powodu zrzeczenia się urzędu lub po ukonstytuowaniu się nowego Zgromadzenia Narodowego, Prezes Rady Ministrów pełni swoje obowiązki do czasu wybrania nowego Prezesa Rady Ministrów, jednak nie może składać wniosków o odwołanie i mianowanie ministrów, a rozporządzenia może wydawać jedynie w przypadkach niecierpiących zwłoki, na podstawie delegacji ustawowej.
- (3) Jeżeli mandat Prezesa Rady Ministrów wygasa z powodu jego śmierci, naruszenia zakazu łączenia obowiązków publicznych z inną funkcją, niespełnienia warunków potrzebnych do wyboru lub jeśli Zgromadzenie Narodowe nie uchwali dla niego wotum zaufania, do czasu wyboru nowego Prezesa Rady Ministrów jego obowiązki pełni w granicach określonych w ustępie (2) wicepremier lub – w przypadku kilku wicepremierów – pierwszy wicepremier.
- (4) Minister od czasu wygaśnięcia mandatu Prezesa Rady Ministrów do czasu mianowania nowego ministra lub tymczasowego powierzenia tej funkcji innemu członkowi nowej Rady Ministrów wypełnia swoje zadania jako osoba pełniąca obowiązki ministra, a rozporządzenia może wydawać jedynie w przypadkach niecierpiących zwłoki.

Niezależne organy regulacyjne

Art. 23.

- (1) Zgromadzenie Narodowe może powołać na mocy ustawy kardynalnej niezależne organy regulacyjne w celu wypełniania zadań i obowiązków należących do kompetencji władzy wykonawczej.
- (2) Prezesa niezależnego organu regulacyjnego mianuje na czas określony w ustawie kardynalnej Prezes Rady Ministrów lub – na jego wniosek – Prezydent. Prezes niezależnego organu regulacyjnego mianuje swojego zastępcę lub zastępców.
- (3) Prezes niezależnego organu regulacyjnego co roku składa Zgromadzeniu Narodowemu sprawozdanie z działalności niezależnego organu regulacyjnego.
- (4) Prezes niezależnego organu regulacyjnego na podstawie delegacji ustawowej wydaje rozporządzenia w sprawach, które ustawa kardynalna przekazuje do jego kompetencji. Rozporządzenia nie mogą być sprzeczne z prawem, z rozporządzeniami Rady Ministrów, Prezesa Rady Ministrów, ministrów oraz Prezesa Węgierskiego Banku Narodowego. W zastępstwie prezesa niezależnego organu regulacyjnego rozporządzenia może wydawać wyznaczony przez niego zastępca.

Trybunał Konstytucyjny

Art. 24.

- (1) Trybunał Konstytucyjny to najwyższy organ ochrony Konstytucji.
- (2) Trybunał Konstytucyjny:
 - a) rozstrzyga o zgodności z Konstytucją ustaw przyjętych, lecz nieogłoszonych;
 - b) na wniosek sędziego rozstrzyga o zgodności z Konstytucją przepisów prawa mających zastosowanie w indywidualnej sprawie;
 - c) na podstawie skargi konstytucyjnej rozstrzyga o zgodności z Konstytucją przepisów prawa mających zastosowanie w indywidualnej sprawie;
 - d) na podstawie skargi konstytucyjnej rozstrzyga o zgodności orzeczeń sądu z Konstytucją;
 - e) z inicjatywy Rady Ministrów, jednej czwartej posłów Zgromadzenia Narodowego lub Rzecznika Praw Podstawowych rozstrzyga o zgodności przepisów prawa z Konstytucją;
 - f) rozstrzyga o niezgodności przepisów prawa z umową międzynarodową;
 - g) wykonuje określone w Konstytucji i w ustawie kardynalnej dalsze zadania w zakresie swoich kompetencji.
- (3) Trybunał Konstytucyjny:
 - a) na podstawie kompetencji określonych w punktach: b), c) i e) ustępu (2) uchyla sprzeczne z Konstytucją akty normatywne lub przepisy prawa;
 - b) na podstawie kompetencji określonych w punkcie d) ustępu (2) uchyla sprzeczne z Konstytucją orzeczenia sądu;
 - c) na podstawie kompetencji określonych w punkcie f) ustępu (2) może uchylić kolidujące z umową międzynarodową akty normatywne lub przepisy prawa, a także wskazuje skutki prawne określone w ustawie kardynalnej.
- (4) Trybunał Konstytucyjny składa się z piętnastu członków wybieranych na dwanaście lat większością dwóch trzecich głosów Zgromadzenia Narodowego. Prezes jest wybierany większością dwóch trzecich głosów Zgromadzenia Narodowego spośród członków Trybunału Konstytucyjnego. Mandat Prezesa wygasa wraz z upływem kadencji członka Trybunału Konstytucyjnego. Członkowie Trybunału Konstytucyjnego nie mogą należeć do partii ani prowadzić działalności politycznej.

- (5) Szczegółowe zasady dotyczące kompetencji, organizacji i działania Trybunału Konstytucyjnego określa ustawa kardynalna.

Sądy

Art. 25.

- (1) Wymiar sprawiedliwości sprawują sądy. Najwyższym organem sądowym jest Sąd Najwyższy.
- (2) Sądy orzekają:
 - a) w sprawach karnych, w sporach z zakresu prawa cywilnego, w pozostałych sprawach określonych w ustawie;
 - b) o legalności decyzji administracyjnych;
 - c) o niezgodności rozporządzeń samorządowych z innymi przepisami prawnymi i o uchyleniu tych rozporządzeń;
 - d) o zaniedbaniu ustawowego obowiązku wydawania aktów normatywnych przez samorządy terytorialne.
- (3) Sąd Najwyższy oprócz orzekania w sprawach wymienionych w ustępie (2) zapewnia spójność stosowania prawa przez sądy. Uchwały Sądu Najwyższego w kwestiach spójności stosowania prawa są wiążące dla sądów.
- (4) Sądownictwo jest wieloinstancyjne. Do rozpatrywania określonych kategorii spraw – w szczególności do sporów administracyjnych i pracowniczych – mogą zostać powołane odrębne sądy.
- (5) Organy samorządu sędziowskiego współuczestniczą w sprawowaniu administracji sądowej.
- (6) Ustawa może powierzyć prowadzenie postępowania w sporach prawnych również innym organom.
- (7) Szczegółowe zasady dotyczące organizacji i administracji sądów, statusu prawnego sędziów, a także wynagrodzenia sędziów określa ustawa kardynalna.

Art. 26.

- (1) Sędziowie są niezawisli, podlegają tylko ustawom, w czasie orzekania nie wiążą ich żadne instrukcje. Pozbawienie sędziego urzędu może nastąpić jedynie z przyczyn określonych w ustawie kardynalnej i w postępowaniu w niej opisanym. Sędziowie nie mogą być członkami partii ani prowadzić działalności politycznej.
- (2) Sędziów zawodowych – według postanowień ustawy kardynalnej – mianuje Prezydent. Na sędziego można mianować osobę, która ukończyła trzydzieści lat. Z wyjątkiem Prezesa Sądu Najwyższego, sędzia może wypełniać swoje obowiązki do osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego.
- (3) Zgromadzenie Narodowe na wniosek Prezydenta wybiera spośród sędziów na dziewięcioletnią kadencję Prezesa Sądu Najwyższego. Do wyboru Prezesa Sądu Najwyższego wymagana jest większość dwóch trzecich głosów Zgromadzenia Narodowego.

Art. 27.

- (1) Sędziowie – o ile ustawa nie stanowi inaczej – orzekają w składach sędziowskich.
- (2) W sprawach określonych w ustawie i w trybie określonym w ustawie w orzekaniu biorą udział również sędziowie niezawodowi.
- (3) Tylko sędzia zawodowy może prowadzić postępowanie w składzie jednoosobowym oraz w charakterze przewodniczącego składu orzekającego. W sprawach określonych przez

ustawę sekretarzom sądowym przysługują uprawnienia jednoosobowego składu orzekającego, artykuł 26 ustęp (1) stosuje się odpowiednio.

Art. 28.

Sądy w czasie orzekania stosują wykładnię celowościową i systemową, czuwają nad zgodnością interpretacji przepisów prawa z Konstytucją. Przy wykładni przepisów prawa i Konstytucji należy przyjąć, że celem prawa jest słuzenie dobru publicznemu, zgodnie z zasadami zdrowego rozsądku, moralności i gospodarności.

Prokuratura

Art. 29.

- (1) Prokurator Generalny i prokuratura jako uczestnicy wymiaru sprawiedliwości wykonują karzącą funkcję państwa. Prokuratura wykrywa przestępstwa, podejmuje działania przeciwko innym czynom i zaniechaniom bezprawnym, a także przyczynia się do zapobiegania czynom bezprawnym.
- (2) Prokurator Generalny i prokuratura zgodnie z ustawą:
 - a) podejmują czynności prawne w czasie śledztwa i dochodzenia;
 - b) reprezentują oskarżenie publiczne w postępowaniu sądowym;
 - c) sprawują nadzór nad praworządnym wykonywaniem kar;
 - d) wypełniają pozostałe zadania i kompetencje określone w ustawie.
- (3) Prokurator Generalny zarządza i kieruje organizacją prokuratury oraz mianuje prokuratorów. Z wyjątkiem Prokuratora Generalnego, prokurator może pełnić obowiązki do osiągnięcia ustawowego wieku emerytalnego.
- (4) Prokurator Generalny jest wybierany spośród prokuratorów na wniosek Prezydenta przez Zgromadzenie Narodowe na okres dziewięciu lat. Do wyboru Prokuratora Generalnego potrzebna jest większość dwóch trzecich głosów Zgromadzenia Narodowego.
- (5) Prokurator Generalny co roku składa Zgromadzeniu Narodowemu sprawozdanie ze swojej działalności.
- (6) Prokuratorzy nie mogą być członkami partii ani prowadzić działalności politycznej.
- (7) Szczegółowe zasady dotyczące organizacji i działania prokuratury, statusu prawnego, a także wynagrodzenia Prokuratora Generalnego i prokuratorów określa ustawa kardynalna.

Rzecznik Praw Podstawowych

Art. 30.

- (1) Rzecznik Praw Podstawowych stoi na straży wolności i praw podstawowych człowieka; każdy może wystąpić o wszczęcie postępowania przez Rzecznika Praw Podstawowych.
- (2) Rzecznik Praw Podstawowych bada lub zleca badanie wszelkich nadużyć praw podstawowych, o których został powiadomiony, a także podejmuje działania o charakterze ogólnym lub indywidualnym w celu naprawienia skutków tych nadużyć.
- (3) Rzecznika Praw Podstawowych i jego zastępców wybiera Zgromadzenie Narodowe większością dwóch trzecich głosów na okres sześciu lat. Zastępcy reprezentują interesy przyszłych pokoleń oraz stoją na straży praw mniejszości narodowych zamieszkujących Węgry. Rzecznik Praw Podstawowych oraz jego zastępcy nie mogą być członkami partii ani prowadzić działalności politycznej.
- (4) Rzecznik Praw Podstawowych co roku składa Zgromadzeniu Narodowemu sprawozdanie ze swojej działalności.

- (5) Szczegółowe zasady dotyczące Rzecznika Praw Podstawowych i jego zastępców określa ustawa.

Samorządy terytorialne

Art. 31.

- (1) Na Węgrzech samorządy terytorialne sprawują lokalną władzę publiczną oraz wykonują lokalne zadania publiczne.
- (2) Na zasadach określonych w ustawie w sprawach wchodzących w zakres zadań i kompetencji samorządu terytorialnego można decydować poprzez referendum lokalne.
- (3) Przepisy dotyczące samorządów terytorialnych określa ustawa kardynalna.

Art. 32.

- (1) Samorząd terytorialny w celu wykonywania zadań publicznych zgodnie z zasadami określonymi w ustawie:
 - a) wydaje rozporządzenia;
 - b) podejmuje uchwały;
 - c) samodzielnie sprawuje władzę;
 - d) decyduje o swojej strukturze i sposobie funkcjonowania;
 - e) wykonuje prawo własności w odniesieniu do majątku samorządowego;
 - f) uchwała budżet i samodzielnie go wykonuje;
 - g) może prowadzić działalność gospodarczą z wykorzystaniem majątku oraz dochodów własnych, możliwych do przeznaczenia na ten cel, o ile nie zagraża to realizacji zadań obowiązkowych;
 - h) ustala wysokość i rodzaj podatków lokalnych;
 - i) może tworzyć symbole samorządowe oraz ustanawiać lokalne odznaczenia i tytuły honorowe;
 - j) może występować o udzielenie informacji przez organy, do zakresu kompetencji i zadań których należy ich udzielanie, wnioskować o wydanie decyzji, a także wydawać opinie na ich temat;
 - k) ma prawo do swobodnego zrzeszania się z innymi samorządami terytorialnymi, powoływania stowarzyszeń reprezentujących interesy wspólnot lokalnych, współpracy z samorządami terytorialnymi innych państw w zakresie swoich zadań i kompetencji oraz przystępowania do międzynarodowych organizacji samorządowych;
 - l) wykonuje określone w ustawie dalsze zadania w zakresie swoich kompetencji.
- (2) Samorząd terytorialny wydaje rozporządzenia regulujące lokalne stosunki społeczne w zakresie swoich kompetencji w sprawach nieuregulowanych w ustawie lub na podstawie delegacji ustawowej.
- (3) Rozporządzenie samorządowe nie może być sprzeczne z innymi przepisami prawa.
- (4) Samorząd terytorialny niezwłocznie po ogłoszeniu rozporządzenia samorządowego przesyła je delegaturze stołecznej i komitackiej. Jeżeli delegatura stołeczna i komitacka uznają rozporządzenie samorządowe bądź któryś z jej przepisów za niezgodne z prawem, mogą wystąpić do sądu o sprawdzenie legalności rozporządzenia.
- (5) Delegatura stołeczna i komitacka mogą wystąpić do sądu o orzeczenie o zaniedbaniu ustawowego obowiązku wydawania aktów normatywnych przez samorządy terytorialne. Jeżeli samorząd terytorialny nie dopełni obowiązku wydania aktu normatywnego w terminie określonym przez sąd, na wniosek delegatury stołecznej lub komitackiej sąd zobowiązuje przewodniczącego delegatury stołecznej lub komitackiej do wydania

w imieniu samorządu terytorialnego aktu normatywnego w celu naprawienia skutków zaniedbania.

- (6) Majątek samorządu terytorialnego stanowi własność publiczną, służącą wypełnianiu zadań samorządowych.

Art. 33.

- (1) Kompetencje i zadania samorządu terytorialnego wykonuje organ przedstawicielski.
- (2) Lokalnym organem przedstawicielskim kieruje burmistrz. Przewodniczącego komitackiego organu przedstawicielskiego na czas swojej kadencji wybiera spośród swoich członków komitacki organ przedstawicielski.
- (3) Organ przedstawicielski na zasadach określonych w ustawie kardynalnej może tworzyć komisje oraz urzędy.

Art. 34.

- (1) Samorządy terytorialne w realizacji celów publicznych współpracują z organami państwowymi. Zakres kompetencji i zadań obowiązkowych samorządu terytorialnego może określać ustawa. W celu wykonania kompetencji i zadań, proporcjonalnie do ich wielkości, samorząd terytorialny jest uprawniony do korzystania ze swojego budżetu oraz innych źródeł finansowania.
- (2) Ustawa może określić zadania obowiązkowe wykonywane we współpracy z innymi organami.
- (3) Burmistrz oraz przewodniczący komitackiego organu przedstawicielskiego, oprócz zadań samorządowych, może na podstawie ustawy bądź rozporządzenia Rady Ministrów opierającego się na delegacji ustawowej wypełniać wyjątkowo także kompetencje i zadania administracji państwowej.
- (4) Rada Ministrów poprzez delegatury stołeczną i komitackie sprawuje nadzór prawny nad samorządami terytorialnymi.
- (5) W celu zachowania równowagi budżetowej ustawa może uzależnić wysokość zaciąganych przez samorząd terytorialny pożyczek oraz podejmowanych zobowiązań od spełnienia warunku lub od zgody Rady Ministrów.

Art 35.

- (1) Członkowie organów przedstawicielskich samorządu terytorialnego oraz burmistrzowie wybierani są w powszechnych i równych wyborach, w bezpośrednim i tajnym głosowaniu, które umożliwia głosującym swobodne wyrażenie swojej woli, na zasadach określonych w ustawie kardynalnej.
- (2) Zgodnie z ustawą kardynalną, członkowie organów przedstawicielskich samorządu terytorialnego oraz burmistrzowie wybierani są na pięcioletnią kadencję.
- (3) Kadencja organu przedstawicielskiego upływa w dniu wyborów powszechnych na burmistrzów oraz do organów przedstawicielskich samorządu terytorialnego. W przypadku odwołania wyborów wskutek braku kandydatów, kadencja organu przedstawicielskiego zostaje przedłużona do czasu przeprowadzenia wyborów przedterminowych. Mandat burmistrza wygasa z chwilą wyboru nowego burmistrza.
- (4) Organ przedstawicielski, na zasadach określonych w ustawie kardynalnej, może postanowić o samorozwiązaniu.
- (5) Zgromadzenie Narodowe na wniosek Rady Ministrów złożony po zasięgnięciu opinii Trybunału Konstytucyjnego rozwiązuje organy przedstawicielskie działające niezgodnie z Konstytucją.

- (6) Mandat burmistrza wygasa wraz z samorozwiązaniem bądź rozwiązaniem organu przedstawicielskiego.

Finanse publiczne

Art. 36.

- (1) Zgromadzenie Narodowe uchwała budżet centralny oraz ustawę o jego wykonaniu na dany rok budżetowy. Rada Ministrów przedstawia Zgromadzeniu Narodowemu projekt ustawy budżetowej i wykonawczej w terminie określonym przez ustawę.
- (2) Projekty ustaw o budżecie centralnym i jego wykonaniu muszą zawierać wydatki i dochody państwa ujęte w jednolitej formie, w sposób przejrzysty i z należytą szczegółowością.
- (3) Zgromadzenie Narodowe, uchwalając ustawę o budżecie centralnym, udziela Radzie Ministrów pełnomocnictwa do gromadzenia i wydatkowania państwowych środków finansowych określonych w tej ustawie.
- (4) Zgromadzenie Narodowe nie może przyjąć takiej ustawy o budżecie centralnym, w wyniku której dług publiczny przekroczyłby połowę produktu krajowego brutto.
- (5) Tak długo, jak dług publiczny przekracza połowę produktu krajowego brutto, Zgromadzenie Narodowe może przyjąć tylko taką ustawę o budżecie centralnym, która przewiduje ograniczenie długu publicznego w stosunku do produktu krajowego brutto.
- (6) Od stosowania przepisów określonych w ustępie (4) i (5) można odstąpić jedynie w czasie stanu nadzwyczajnego, w wymiarze niezbędnym do złagodzenia następstw okoliczności, które doprowadziły do jego wprowadzenia, zaś w przypadku trwałego i głębokiego kryzysu gospodarczego, w wymiarze niezbędnym do przywrócenia równowagi gospodarczej.
- (7) Jeżeli Zgromadzenie Narodowe nie uchwali ustawy o budżecie centralnym do dnia rozpoczęcia nowego roku kalendarzowego, Rada Ministrów ma prawo gromadzić państwowe środki finansowe zgodnie z przepisami prawa i wydatkować środki finansowe na podstawie prognoz i zgodnie z harmonogramem określonym w ustawie o budżecie centralnym na poprzedni rok kalendarzowy.

Art. 37.

- (1) Rada Ministrów wykonuje budżet centralny zgodnie z prawem, kryteriami celowości i gospodarności, zapewniając jego przejrzystość.
- (2) Podczas wykonywania budżetu centralnego – z wyjątkiem sytuacji określonych w ustępie (6) artykułu 36 – nie wolno zaciągnąć takiej pożyczki lub zobowiązania finansowego, w wyniku którego dług publiczny przekroczyłby połowę produktu krajowego brutto.
- (3) Tak długo, jak dług publiczny przekracza połowę produktu krajowego brutto – z wyjątkiem sytuacji określonych w ustępie (6) artykułu 36 – podczas wykonywania budżetu centralnego nie wolno zaciągnąć takiej pożyczki lub zobowiązania finansowego, w wyniku którego wzrósłby stosunek długu publicznego do produktu krajowego brutto w porównaniu z rokiem poprzednim.
- (4) Tak długo, jak dług publiczny przekracza połowę produktu krajowego brutto, Trybunał Konstytucyjny na podstawie kompetencji określonych w punktach b) - e) ustępu (2) artykułu 24 może zbadać zgodność z Konstytucją ustawy o budżecie centralnym i jego wykonaniu, ustawy o podatkach ogólnokrajowych, innych opłatach, świadczeniach i cłach, a także ogólnokrajowych regulacji podatków lokalnych wyłącznie w zakresie prawa do życia, prawa do godności, prawa do ochrony danych osobowych, wolności poglądów, sumienia i wyznania lub w zakresie praw dotyczących obywatelstwa

węgierskiego i w wypadku, gdy stwierdzi naruszenie tych praw, może uchylić ustawę. Trybunał Konstytucyjny ma prawo uchylić wyżej wymienione ustawy w pełnym zakresie, jeśli nie zostały zachowane procedury dotyczące uchwalania i ogłaszania ustaw zawarte w Konstytucji.

- (5) Sposób obliczania długu publicznego i produktu krajowego brutto, a także sposób wykonania przepisów zawartych w artykule 36 ustęp (1)-(3) określa ustawa.

Art. 38.

- (1) Własność państwowa i samorządowa stanowią majątek narodowy. Zarządzanie majątkiem narodowym oraz jego ochrona mają na celu służyć interesowi publicznemu, zaspokajanie potrzeb społecznych oraz ochronę zasobów naturalnych, z uwzględnieniem potrzeb przyszłych pokoleń. Warunki ochrony i zachowania majątku narodowego oraz odpowiedzialnego nim gospodarowania określa ustawa kardynalna.
- (2) Sfery, w których państwo ma wyłączne uprawnienia właścicielskie lub wyłączność na prowadzenie działalności gospodarczej, a także warunki i ograniczenia dotyczące obrotu majątkiem narodowym o szczególnym znaczeniu dla gospodarki narodowej, określa ustawa kardynalna, z uwzględnieniem celów zawartych w ust. (1).
- (3) Majątek narodowy można zbyć wyłącznie w celu określonym w ustawie, z uwzględnieniem wymogu proporcjonalności, o ile ustawa nie stanowi inaczej.
- (4) Umowa o zbycie lub użytkowanie majątku narodowego może być zawarta tylko z instytucją, której struktura własnościowa, organizacja, a także działalność związana z zarządzaniem nabytego lub użytkowanego majątku narodowego jest przejrzysta.
- (5) Przedsiębiorstwa będące własnością państwa lub samorządu terytorialnego prowadzą działalność gospodarczą samodzielnie i odpowiedzialnie, na zasadach określonych w ustawie i zgodnie z prawem oraz kryteriami celowości i skuteczności.

Art. 39.

- (1) Instytucja może otrzymać z budżetu centralnego środki finansowe na podstawie umowy lub subwencję tylko jeżeli jej struktura własnościowa, organizacja, a także działalność związana z wykorzystaniem dofinansowania jest przejrzysta.
- (2) Każda instytucja zarządzająca środkami publicznymi jest zobowiązana do jawnego rozliczania się z działalności obejmującej wykorzystanie środków publicznych. Środkami publicznymi i majątkiem narodowym należy zarządzać zgodnie z zasadą przejrzystości i czystości życia publicznego. Dane dotyczące finansów publicznych i majątku narodowego są danymi publicznymi.

Art. 40.

Podstawowe zasady dotyczące systemu emerytalnego oraz ponoszenia ciężarów publicznych, w celu określenia obciążeń socjalnych niezbędnych do zaspokojenia wspólnych potrzeb oraz zapewnienia godziwych warunków życia osobom starszym, określa ustawa kardynalna.

Art. 41.

- (1) Centralnym bankiem państwa jest Węgierski Bank Narodowy. Węgierski Bank Narodowy jest odpowiedzialny za politykę pieniężną w sposób określony w ustawie kardynalnej.
- (2) Prezes oraz wiceprezes Węgierskiego Banku Narodowego są powoływani przez Prezydenta na sześcioletnią kadencję.

- (3) Prezes Węgierskiego Banku Narodowego corocznie przedstawia Zgromadzeniu Narodowemu sprawozdanie z działalności Węgierskiego Banku Narodowego.
- (4) Na podstawie upoważnienia zawartego w ustawie i w zakresie kompetencji określonych w ustawie kardynalnej Prezes Węgierskiego Banku Narodowego wydaje rozporządzenia, które nie mogą być sprzeczne z ustawą. Prezesa Węgierskiego Banku Narodowego w wydawaniu rozporządzeń może zastąpić wyznaczony w rozporządzeniu wiceprezes.
- (5) Szczegółowe przepisy dotyczące działalności i struktury Węgierskiego Banku Narodowego określa ustawa kardynalna.

Art. 42.

Przepisy dotyczące organu nadzorującego system przepływów finansowych określa ustawa kardynalna.

Art. 43.

- (1) Państwowa Izba Obrachunkowa jest organem kontroli finansowo-gospodarczej podlegającym Zgromadzeniu Narodowemu. Państwowa Izba Obrachunkowa w zakresie kompetencji określonym w ustawie kontroluje wykonanie budżetu centralnego, zarządzanie środkami publicznymi, wykorzystanie środków finansowych pochodzących ze źródeł publicznych oraz zarządzanie majątkiem narodowym. Państwowa Izba Obrachunkowa prowadzi kontrolę z punktu widzenia legalności, celowości i efektywności.
- (2) Prezes Państwowej Izby Obrachunkowej jest wybierany większością dwóch trzecich głosów Zgromadzenia Narodowego na okres dwunastu lat.
- (3) Prezes Państwowej Izby Obrachunkowej corocznie składa sprawozdanie z działalności Państwowej Izby Obrachunkowej Zgromadzeniu Narodowemu.
- (4) Szczegółowe zasady działania i organizacji Państwowej Izby Obrachunkowej określa ustawa kardynalna.

Art. 44.

- (1) Rada Budżetowa jest organem wspierającym Zgromadzenie Narodowe w działalności legislacyjnej, który bada prawidłowość budżetu centralnego.
- (2) Rada Budżetowa, w sposób określony w ustawie, uczestniczy w pracach nad przygotowaniem ustawy o budżecie centralnym.
- (3) Jeżeli do ustawy o budżecie centralnym mają zastosowanie przepisy artykułu 36 ustęp (4) i (5), do jej uchwalenia wymagana jest uprzednia zgoda Rady Budżetowej.
- (4) Członkami Rady Budżetowej są Prezes Rady Budżetowej, Prezes Węgierskiego Banku Narodowego oraz Prezes Państwowej Izby Obrachunkowej. Prezes Rady Budżetowej jest powoływany przez Prezydenta na okres sześciu lat.
- (5) Szczegółowe przepisy dotyczące działania Rady Budżetowej określa ustawa kardynalna.

Wojsko Węgierskie

Art. 45.

- (1) Wojsko Węgierskie jest siłą zbrojną Węgier. Podstawowym zadaniem Wojska Węgierskiego jest obrona militarna granic, niepodległości i integralności terytorialnej Węgier, wypełnianie zadań wynikających z umów międzynarodowych mających na celu utrzymanie pokoju i wspólne bezpieczeństwo, a także działalność humanitarna zgodna z przepisami prawa międzynarodowego.

- (2) Jeśli umowa międzynarodowa nie stanowi inaczej, uprawnienia do kierowania Wojskiem Węgierskim – w ramach określonych w Konstytucji i ustawie kardynalnej – przysługują Zgromadzeniu Narodowemu, Prezydentowi, Radzie Obrony Narodowej, Radzie Ministrów oraz ministrowi właściwemu do spraw obrony. Działaniem Wojska Węgierskiego kieruje Rada Ministrów.
- (3) Wojsko Węgierskie bierze udział w zapobieganiu katastrofom oraz w ograniczaniu i likwidacji ich skutków.
- (4) Żołnierze zawodowi Wojska Węgierskiego nie mogą być członkami partii i nie mogą prowadzić działalności politycznej.
- (5) Szczegółowe przepisy dotyczące organizacji, zadań i działania Wojska Węgierskiego oraz kierowania i dowodzenia Wojskiem Węgierskim określa ustawa kardynalna.

Policja i służby bezpieczeństwa narodowego

Art. 46.

- (1) Podstawowym zadaniem policji jest zapobieganie czynom zabronionym i ich wykrywanie, utrzymywanie bezpieczeństwa i porządku publicznego oraz obrona granic państwa.
- (2) Działalnością policji kieruje Rada Ministrów.
- (3) Podstawowym zadaniem służb bezpieczeństwa narodowego jest obrona niepodległości i konstytucyjnego ładu Węgier oraz działanie w interesie bezpieczeństwa narodowego.
- (4) Działalnością służb bezpieczeństwa narodowego kieruje Rada Ministrów.
- (5) Zawodowi funkcjonariusze policji oraz służb bezpieczeństwa narodowego nie mogą być członkami partii ani prowadzić działalności politycznej.
- (6) Szczegółowe przepisy dotyczące struktury i działalności policji oraz służb bezpieczeństwa narodowego, metod i środków używanych przez służby wywiadowcze, a także przepisy dotyczące działalności na rzecz bezpieczeństwa narodowego określa ustawa kardynalna.

Decyzja o udziale w operacjach wojskowych

Art. 47.

- (1) Decyzje o ruchach Wojska Węgierskiego oraz zagranicznych sił zbrojnych, które wiążą się z przekraczaniem granicy, podejmuje Rada Ministrów.
- (2) Zgromadzenie Narodowe większością dwóch trzecich głosów obecnych posłów decyduje – za wyjątkiem przypadków określonych w ustępie (3) – o użyciu Wojska Węgierskiego na terytorium Węgier i poza granicami kraju, o stacjonowaniu Wojska Węgierskiego poza granicami kraju, a także o użyciu zagranicznych sił zbrojnych na terytorium i wyruszających z terytorium Węgier oraz o ich stacjonowaniu na Węgrzech.
- (3) Rada Ministrów decyduje o użyciu Wojska Węgierskiego oraz zagranicznych sił zbrojnych zgodnie z ustępem (2), oraz o innych ruchach tych sił, na podstawie decyzji Unii Europejskiej oraz Organizacji Paktu Północnoatlantyckiego.
- (4) Rada Ministrów – zawiadamiając jednocześnie Prezydenta – niezwłocznie informuje Zgromadzenie Narodowe o decyzji podjętej na podstawie ustępu (3), a także o decyzji w przedmiocie wyrażenia zgody na udział Wojska Węgierskiego w misjach pokojowych i akcjach humanitarnych prowadzonych za granicą na obszarach objętych działaniami wojskowymi.

STANY NADZWYCZAJNE

Przepisy wspólne dotyczące stanu wyjątkowego i stanu wojennego

Art. 48.

- (1) Zgromadzenie Narodowe
 - a) w razie ogłoszenia stanu wojny lub bezpośredniego zagrożenia atakiem obcych sił zbrojnych (zagrożenie wojną) wprowadza stan wyjątkowy i powołuje Radę Obrony Narodowej;
 - b) w razie zbrojnych działań zmierzających do obalenia ustroju konstytucyjnego lub przejęcia władzy na wyłączność, a także w razie niebezpiecznych, wiążących się z użyciem przemocy działań zbrojnych lub z użyciem broni, które zagrażają życiu wielu osób albo mieniu w wielkich rozmiarach, wprowadza stan wojenny.
- (2) Do ogłoszenia stanu wojny, zawarcia pokoju oraz wprowadzenia wymienionych w ustępie (1) stanów nadzwyczajnych wymagana jest większość dwóch trzecich głosów Zgromadzenia Narodowego.
- (3) Prezydent może ogłosić stan wojny, wprowadzić stan wyjątkowy, powołać Radę Obrony Narodowej oraz wprowadzić stan wojenny, jeżeli Zgromadzenie Narodowe napotyka trudności w podjęciu tych uchwał.
- (4) Trudności w podjęciu uchwał określonych w ustępie (3) zachodzą, jeżeli Zgromadzenie Narodowe nie obraduje, a zwołanie posiedzenia jest niemożliwe z uwagi na zbyt małą ilość czasu lub zdarzenia, które doprowadziły do ogłoszenia stanu wojny lub wprowadzenia stanu wyjątkowego albo stanu wojennego.
- (5) Zaistnienie trudności, a także zasadność ogłoszenia stanu wojny lub wprowadzenia stanu wyjątkowego albo stanu wojennego stwierdzają jednogłośnie Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego, Prezes Trybunału Konstytucyjnego i Prezes Rady Ministrów.
- (6) Zgromadzenie Narodowe na pierwszym posiedzeniu po ustaniu przyczyn uniemożliwiających jego funkcjonowanie bada zasadność ogłoszenia stanu wojny lub wprowadzenia stanu wyjątkowego albo stanu wojennego, i decyduje o zgodności z prawem zastosowanych środków. Do podjęcia uchwały wymagana jest większość dwóch trzecich głosów Zgromadzenia Narodowego.
- (7) W czasie stanu wyjątkowego i stanu wojennego Zgromadzenie Narodowe nie może podjąć uchwały o samorozwiązaniu i nie może zostać rozwiązane. W czasie stanu wyjątkowego i stanu wojennego nie można wyznaczyć ani przeprowadzić powszechnych wyborów do Zgromadzenia Narodowego, a w razie upływu jego kadencji należy wyłonić nowe Zgromadzenie Narodowe w ciągu 90 dni od zakończenia stanu wyjątkowego lub stanu wojennego. Jeżeli wybory powszechne do Zgromadzenia Narodowego już się odbyły, ale nowe Zgromadzenie Narodowe jeszcze się nie ukonstytuowało, Prezydent zwołuje posiedzenie inauguracyjne w ciągu trzydziestu dni od zakończenia stanu wyjątkowego lub stanu wojennego.
- (8) Posiedzenie Zgromadzenia Narodowego, które podjęło uchwałę o samorozwiązaniu lub zostało rozwiązane, może zostać zwołane w czasie stanu wyjątkowego przez Radę Obrony Narodowej, a w czasie stanu wojennego przez Prezydenta.

Stan wyjątkowy

Art. 49.

- (1) Przewodniczącym Rady Obrony Narodowej jest Prezydent, a jej członkami są Przewodniczący Zgromadzenia Narodowego, przewodniczący klubów poselskich Zgromadzenia Narodowego, Prezes Rady Ministrów, ministrowie oraz – z głosem doradczym – szef Sztabu Generalnego.
- (2) Rada Obrony Narodowej wykonuje:
 - a) kompetencje przekazane jej przez Zgromadzenie Narodowe,
 - b) kompetencje Prezydenta,
 - c) kompetencje Rady Ministrów.
- (3) Rada Obrony Narodowej decyduje:
 - a) o wykorzystaniu Wojska Węgierskiego na terytorium Węgier i za granicą, jego udziale w misjach pokojowych oraz w akcjach humanitarnych prowadzonych za granicą na obszarach objętych działaniami zbrojnymi, oraz jego stacjonowaniu za granicą;
 - b) o wykorzystaniu obcych sił zbrojnych wyruszających z terytorium Węgier oraz na Węgrzech, a także o ich stacjonowaniu na Węgrzech;
 - c) o podjęciu środków nadzwyczajnych określonych w ustawie kardynalnej.
- (4) Rada Obrony Narodowej może wydawać rozporządzenia, w których – na zasadach określonych w ustawie kardynalnej – może zawiesić stosowanie niektórych ustaw, odstąpić od przepisów ustawowych oraz wprowadzić inne środki nadzwyczajne.
- (5) Rozporządzenia Rady Obrony Narodowej tracą moc obowiązującą wraz z zakończeniem stanu wyjątkowego, chyba że Zgromadzenie Narodowe przedłuży obowiązywanie rozporządzenia.

Stan wojenny

Art. 50.

- (1) W czasie stanu wojennego Wojsko Węgierskie może być wykorzystane wyłącznie wtedy, kiedy użycie policji i narodowych służb bezpieczeństwa jest niewystarczające.
- (2) W czasie stanu wojennego, w razie zaistnienia przyczyn uniemożliwiających funkcjonowanie Zgromadzenia Narodowego, o wykorzystaniu Wojska Węgierskiego na zasadach określonych w ustępie (1) decyduje Prezydent.
- (3) W czasie stanu wojennego Prezydent wprowadza środki nadzwyczajne określone w ustawie kardynalnej w drodze rozporządzenia. Prezydent może w rozporządzeniu – na zasadach określonych w ustawie kardynalnej – zawiesić stosowanie niektórych ustaw, odstąpić od przepisów ustawowych oraz wprowadzić inne środki nadzwyczajne.
- (4) Prezydent bezzwłocznie zawiadamia Przewodniczącego Zgromadzenia Narodowego o wprowadzonych środkach nadzwyczajnych. W czasie stanu wojennego stale obraduje Zgromadzenie Narodowe – a w razie zaistnienia przyczyn uniemożliwiających jego funkcjonowanie – komisja Zgromadzenia Narodowego do spraw obrony narodowej. Zgromadzenie Narodowe – a w razie zaistnienia przyczyn uniemożliwiających jego funkcjonowanie komisja Zgromadzenia Narodowego do spraw obrony narodowej – może zawiesić stosowanie środków nadzwyczajnych wprowadzonych przez Prezydenta.
- (5) Środki nadzwyczajne wprowadzone rozporządzeniem pozostają w mocy przez trzydzieści dni, chyba że Zgromadzenie Narodowe – a w razie zaistnienia przyczyn uniemożliwiających jego funkcjonowanie komisja Zgromadzenia Narodowego do spraw obrony narodowej – przedłuży ich obowiązywanie.

- (6) Rozporządzenia Prezydenta tracą moc obowiązującą wraz z zakończeniem stanu wojennego.

Stan przygotowania do wojny obronnej

Art. 51.

- (1) W razie zagrożenia atakiem zbrojnym z zewnątrz lub w celu wywiązania się ze zobowiązań sojuszniczych Zgromadzenie Narodowe może na czas określony wprowadzić stan przygotowania do wojny obronnej, upoważniając równocześnie Radę Ministrów do podjęcia określonych w ustawie kardynalnej środków nadzwyczajnych. Czas stanu przygotowania do wojny obronnej może zostać przedłużony.
- (2) Do wprowadzenia i przedłużenia stanu nadzwyczajnego określonego w ustępie (1) wymagana jest większość dwóch trzecich głosów obecnych posłów Zgromadzenia Narodowego.
- (3) Po złożeniu wniosku o wprowadzenie stanu przygotowania do wojny obronnej Rada Ministrów może w rozporządzeniu podjąć środki wiążące się z odstępniem od przepisów ustaw w zakresie funkcjonowania administracji publicznej, Wojska Węgierskiego i organów ochrony porządku, o czym na bieżąco informuje Prezydenta oraz właściwe ze względu na zakres kompetencji stałe komisje Zgromadzenia Narodowego. Wprowadzone w ten sposób środki obowiązują do podjęcia przez Zgromadzenie Narodowe decyzji w sprawie wprowadzenia stanu przygotowania do wojny obronnej, ale nie dłużej niż przez sześćdziesiąt dni.
- (4) W czasie stanu przygotowania do wojny obronnej Rada Ministrów może w rozporządzeniu – na zasadach określonych w ustawie kardynalnej – zawiesić stosowanie niektórych ustaw, odstąpić od przepisów ustawowych oraz wprowadzić inne środki nadzwyczajne.
- (5) Rozporządzenia Rady Ministrów tracą moc obowiązującą z zakończeniem stanu przygotowania do wojny obronnej.

Niespodziewana napaść

Art. 52.

- (1) W razie niespodziewanego wtargnięcia obcych oddziałów zbrojnych na terytorium Węgier, Rada Ministrów ma obowiązek podjąć natychmiastowe środki w celu odparcia ataku, w celu obrony terytorium Węgier przez będące w gotowości krajowe i sojusznicze oddziały obrony przeciwlotniczej i lotnictwa, oraz w celu ochrony konstytucyjnego ustroju państwa, bezpieczeństwa życia i mienia, zachowania porządku publicznego i bezpieczeństwa publicznego, w razie potrzeby działając na podstawie zatwierdzonego przez Prezydenta planu obrony zbrojnej. Rada Ministrów działa proporcjonalnie do skali ataku, przy pomocy przygotowanych do tego sił, aż do wydania decyzji o wprowadzeniu stanu wojennego lub wyjątkowego.
- (2) Rada Ministrów bezzwłocznie zawiadamia o wprowadzonych na podstawie ustępu (1) środkach Zgromadzenie Narodowe i Prezydenta.
- (3) W razie niespodziewanej napaści Rada Ministrów może wprowadzić określone w ustawie kardynalnej środki nadzwyczajne oraz – na zasadach określonych w ustawie kardynalnej – zawiesić stosowanie niektórych ustaw, odstąpić od przepisów ustawowych oraz wprowadzić inne środki nadzwyczajne.
- (4) Rozporządzenia Rady Ministrów tracą moc obowiązującą z zakończeniem niespodziewanej napaści.

Stan klęski żywiołowej

Art. 53.

- (1) W razie katastrofy naturalnej lub awarii technicznej niosącej zagrożenie dla bezpieczeństwa życia i mienia, oraz w celu zapobieżenia ich skutkom Rada Ministrów może wprowadzić stan klęski żywiołowej i środki nadzwyczajne określone w ustawie kardynalnej.
- (2) W czasie stanu klęski żywiołowej Rada Ministrów może w rozporządzeniu – na zasadach określonych w ustawie kardynalnej – zawiesić stosowanie niektórych ustaw, odstąpić od przepisów ustawowych oraz wprowadzić inne środki nadzwyczajne.
- (3) Rozporządzenie Rady Ministrów wydane na zasadach określonych w ustępie (2) obowiązuje przez piętnaście dni, chyba że Rada Ministrów przedłuży moc obowiązującą rozporządzenia na podstawie upoważnienia wydanego przez Zgromadzenie Narodowe.
- (4) Rozporządzenia Rady Ministrów tracą moc obowiązującą z zakończeniem stanu klęski żywiołowej.

Przepisy wspólne dotyczące wszystkich stanów nadzwyczajnych

Art. 54.

- (1) W czasie stanu nadzwyczajnego wykonywanie praw podstawowych – z wyjątkiem praw podstawowych określonych w art. II i III oraz w ustępach (2)-(6) art. XXVIII – może zostać zawieszona lub ograniczona w większym stopniu, niż jest to określone w ustępie (3) art. I.
- (2) W czasie stanu nadzwyczajnego nie może zostać zawieszona obowiązywanie Konstytucji i nie może zostać ograniczone funkcjonowanie Trybunału Konstytucyjnego.
- (3) Jeżeli przesłanki wprowadzenia stanu nadzwyczajnego ustają, organ uprawniony do wprowadzenia stanu nadzwyczajnego decyduje o jego zakończeniu.
- (4) Szczegółowe przepisy dotyczące stanów nadzwyczajnych określa ustawa kardynalna.

PRZEPISY KOŃCOWE

1. Konstytucja Węgier wchodzi w życie 1 stycznia 2012 r.
2. Niniejszą Konstytucję przyjmuje Zgromadzenie Narodowe na podstawie artykułu 19 § 3 punkt a) oraz artykułu. 24 § 3 ustawy XX z 1949 roku.
3. Przepisy przejściowe dla niniejszej Konstytucji Zgromadzenie Narodowe uchwali oddzielnie, w procedurze określonej w punkcie 2.
4. Rada Ministrów ma obowiązek przedstawić Zgromadzeniu Narodowemu projekty ustaw niezbędnych do wykonania postanowień Konstytucji.

*

My, posłowie Zgromadzenia Narodowego wybranego 25 kwietnia 2010 roku, w poczuciu odpowiedzialności przed Bogiem i ludźmi, korzystając z uprawnień ustawodawczych, uchwalamy niniejszy akt jako pierwszą jednolitą konstytucję Węgier.

„Niech będzie pokój, wolność i zgoda.”